

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

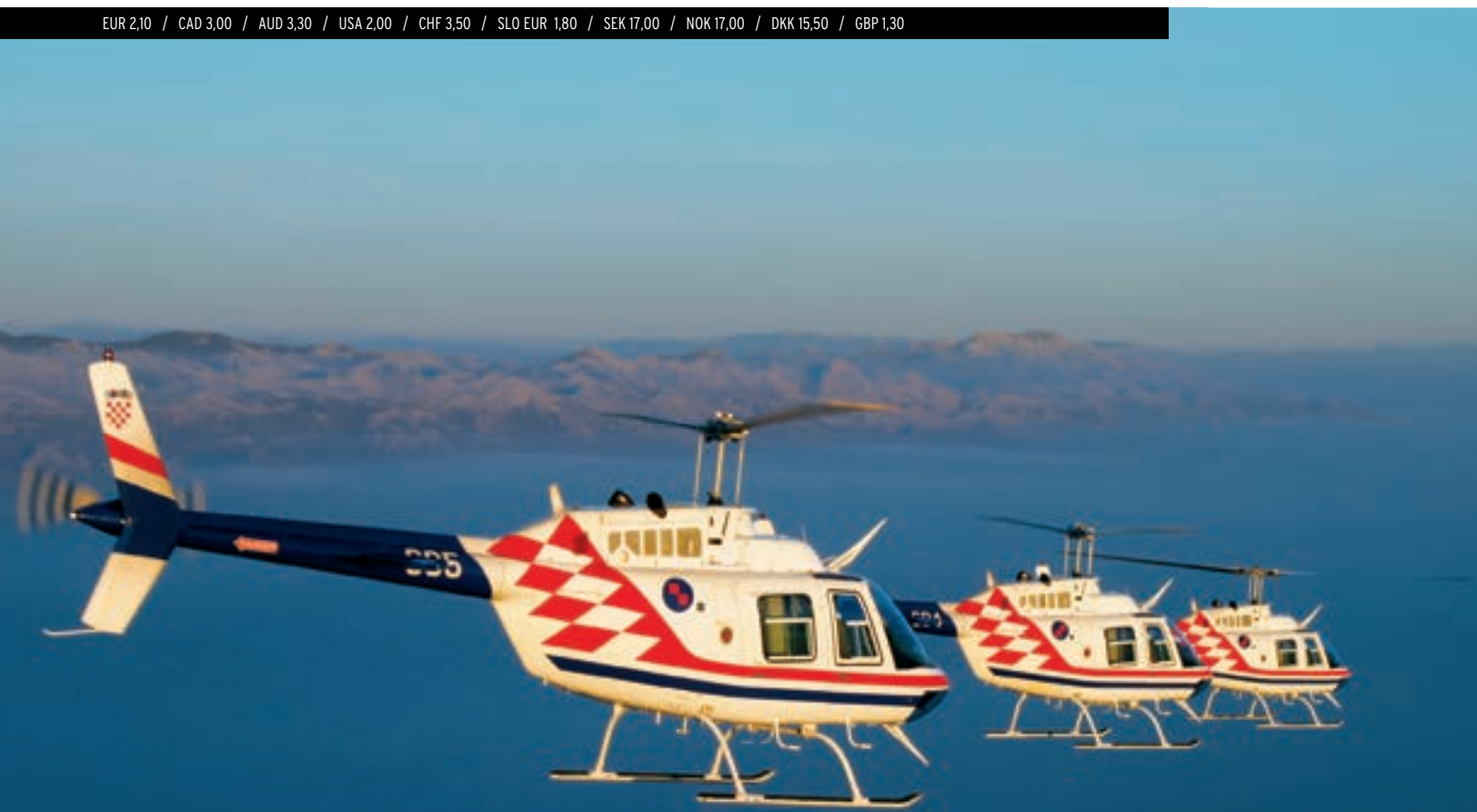
0 1 5 1 0

ISSN 1330 - 500X

9 1771330150003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PORUČNICA ANTONIJA TRUPINIĆ, PILOTKINJA HRZ-a

PRIHVATILA JE IZAZOV, *prihvaća rizik i odgovornost*

RAZGOVOR

HULC - SMANJUJE ZAMOR I OZLJEDE VOJNIKA

Željko Goršić

NOVOSTI IZ MORH-a

PREZENTACIJA PROGRAMA
IZGRADNJE HRVATSKOG
VOJNO-INDUSTRIJSKOG
KLASTERA

IWA & OUTDOORCLASSICS 2010

HRVATSKI VOJNIK

Smanjenje
OSRH u skladu
s Dugoročnim
planom razvoja

Priredio Domagoj VLAHOVIĆ

KOPENHAGEN

RAST TROŠKOVA

Forsvarsministeriet

Troškovi sudjelovanja danske vojske u Afganistanu rapidno su skočili. Još 2007. iznosili su 135 milijuna američkih dolara, a 2009. godine 415 milijuna. Prezentacija tamošnjeg ministarstva obrane navodi da je trošak veći zbog potrebe da se vojnici

bolje opreme. Poboľšano je uvježbavanje, oklopna vozila, zračna potpora i sustavi za detektiranje mina. Troškovi za aktualnu godinu navodno će biti poprilično veći. Danci u Afganistanu sada imaju 750 vojnika, a od 2002. poginuo je 31 vojnik.

MILLINGTON

RAT PRETILOSTI!

U američkoj ratnoj mornarici odzvonilo je provlačenju onima koji su nakupili višak tjelesnih masti. Naime, dosadašnje posebno pravilo omogućavalo je da debljina ne bude zapreka prolazu na testovima ako su svi rezultati fizičkog testiranja (sklekovi, trbušnjaci, trčanje itd.) iznad prosjeka. Dakle, ako ste u tome bili izvrsni, mogli ste biti i deblji. Uredbom koja stupa na snagu 1. srpnja to neće više biti moguće. Mornarički medicinari smatraju da je pretilost velika prijetnja zdravlju i sposobnosti vojnika i žele je iskorijeniti. Zasad, gornja je granica indeksa tjelesne masti za muškarce od 17 do 39 godina 22%, a za žene 33%. Od četrdesete nadalje, prag se diže za jedan postotak.

US Navy

ATLANTA, KABUL

NESREĆA ZA NESREĆOM

U samo četiri dana na različitim stranama svijeta srušile su se dvije američke vojne letjelice i imale tragične posljedice za ljudske živote. U Afganistanu, blizu Kandahara, 9. travnja srušio se CV-22 Osprey, prva letjelica tog tipa koja je doživjela havariju u borbenim operacijama. Poginula su dva člana posade iz zrakoplovstva, je-

dan pripadnik kopnene vojske i jedan civil. Druga tragedija zbilja se u SAD-u. Mornarički zrakoplov T-39N bio je 12. travnja na rutinskoj vježbovnoj misiji blizu Blue Ridgea u Georgiji. U trenutku dok pišemo ovaj tekst potvrđena je smrt trojice članova posade, a za četvrtim se još traga. Uzroci nesreća još nisu utvrđeni.

USAF

BUKUREŠT

800 VOZILA ZA RUMUNJE?

Američka grupacija Textron i rumunjski proizvođač Aerostar potvrdili su 9. travnja dogovor o zajedničkoj proizvodnji oklopnih vozila za potrebe rumunjske kopnene vojske. Iz Aerostara poručuju da će se na temelju dogovora ostvariti kombinacija između lokalnih proizvođačkih kapaciteta i postrojenja

i Textronova iskustva u proizvodnji oklopnih vozila dokazanih u borbi. Svi se nadaju da će vozila biti dostavljena na vrijeme, po cijeni dostupnoj zadanom proračunu. Po pisanju rumunjskih medija, vojska planira kupnju 800 vozila, ali je dosad odgađala odluku zbog nedostatka sredstava.

RIM

VELIKA UČINKOVITOST

Zbrajajući rezultate vježbe talijanskog ratnog zrakoplovstva nad Sardinijom, mjerodavni su utvrdili da je Eurofighter Typhoon pokazao izvrsne operativne mogućnosti. Tijekom dvotjednog ciklusa, s 12 zrakoplova odrađeno je 112 misija od njih 114, dakle s uspješnošću od 98,3%! Vježbe su bile podijeljene u nekoliko ciklusa: u prvom tjednu sukobljavali su se "crveni" i "plavi", a potom su uvježbavane zajedničke operacije s njemačkim Tornadima. Drugi tjedan bio je posvećen vježbama "Otvorenog mora": talijanski Eurofigh-

teri simulirali su misije pratnje i napada zajedno s drugim letjelicama, te djelovali kombinirano s brodovima mornarice.

10

Prezentacija Programa izgradnje Hrvatskog vojno-industrijskog klastera

Ministar Vukelić je istaknuo opredijeljenost MORH-a i OSRH za kvalitetne proizvode domaće vojne industrije, koja je i dokazana nizom realiziranih projekata u sklopu opremanja i modernizacije OSRH

**PORUČNICA ANTONIJA TRUPINIĆ,
PILOTKINJA HRZ-a
PRIHVATILA JE IZAZOV,
PRIHVAĆA RIZIK I ODGOVORNOST**

12

4

RAZGOVOR
Željko Goršić,
državni tajnik MORH-a

Smanjenje OSRH u skladu s Dugoročnim planom razvoja

U prošloj godini izdvojeno je 1535 djelatnih vojnih osoba pa je uspješnom provedbom prošlogodišnjih planova pribavljanja, odnosno izdvajanja DVO i promaknuća dostignuta ciljana brojčana veličina djelatnog vojnog sastava u skladu s Dugoročnim planom razvoja OSRH od 2006. do 2015., čime je u znatnoj mjeri popravljena starosna i obrazovna struktura osoblja

Naslovnicu snimio Kristijan KRALJIĆ

MORH I OSRH

- 8 **HRVATSKA**
Dužnosnici MORH-a i MVPEI-a na misi zadušnici za poginule
- 9 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Uručeno odlikovanje vojnom izaslaniku Ratne mornarice SAD-a
- 14 **ZAŠTITA VIP OSOBA**
Zakonska regulativa
- 17 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Međunarodna vojna vježba Joint Logistics 2010

VOJNA TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
IWA & OutdoorClassics 2010 - namjenski sajam koji je prevladao lovačke i sportske okvire
- 29 **VOJNA TEHNIKA**
HULC - smanjuje zamor i ozljede vojnika

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK**
Vladimir Ferenčina - as iz Biškupca
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Izvešća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (III. dio)
- 33 **DUHOVNOST**
Teška misija
- 34 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Domobranska bojna - Orahovica

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

“

U prošloj godini izdvojeno je 1535 djelatnih vojnih osoba pa je uspješnom provedbom prošlogodišnjih planova pribavljanja, odnosno izdvajanja DVO i promaknuća dostignuta ciljana brojčana veličina djelatnog vojnog sastava u skladu s Dugoročnim planom razvoja OSRH od 2006. do 2015., čime je u znatnoj mjeri popravljena starosna i obrazovna struktura osoblja

Željko Goršić,
državni tajnik MORH-a

Smanjenje OSRH u skladu s

Sustavna skrb o ljudskim resursima ili, jednostavnije rečeno, briga o djelatnicima Ministarstva obrane i pripadnicima Oružanih snaga često je isticana kao najvažnija zadaća onih koji upravljaju obrambenim sustavom. Što se poduzima u određenim segmentima, saznali smo u razgovoru s državnim tajnikom MORH-a koji "pokriva" taj dio posla, Željkom Goršićem.

Kako je u skladu s novim ustrojem provedeno smanjenje broja državnih službenika i namještenika u Ministarstvu obrane? Što je dosad napravljeno i što još predstoji?

Tijekom 2009. godine završen je preustroj Oružanih snaga, a preustroj Ministarstva obrane je u izradi. U skladu s Odlukom ministra obrane, raspoređivanje državnih službenika i namještenika u OSRH obavlje-

no je nakon što su odabirna vijeća, u kojima su sudjelovali i predstavnici sindikata, izvršili njihovo bodovanje i odabir. Oni koji nisu bili raspoređeni stavljeni su, u skladu sa Zakonom o službi u OSRH, na raspolaganje. Tijekom roka raspolaganja imali su mogućnost izjasniti se za prestanak službe i prije isteka tog roka otići iz sustava uz uvećanu otpremninu, dok je onima koji se nisu izjasnili za dragovoljni prestanak službe istekom

roka raspolaganja prestala služba s pravom na otpremninu prema Odluci ministra. Još nam predstoji raspoređivanje djelatnika bivših uprava i ureda za obranu, odnosno današnjih područnih odjela i odsjeka.

U tijeku je smanjenje broja DVO-a u MORH-u. Kako se odvija taj proces?

Izdvajanje osoblja u 2010. odvija se prema Planu koji je donio ministar obrane 1. ožujka 2010. kao planska transformacija u visokokvalificiranu i profesionalnu organizaciju, a u sklopu odobrenih financijskih sredstava. Velik utjecaj imalo je smanjenje proračuna MORH-a za 2010. kao dio anti-recesijskih mjera uzrokovanih trenutnom gospodarskom situacijom. Izdvajanje DVO provodi se u skladu sa zakonom, propisanim zdravstvenim i psihičkim kriterijima, pravilnicima o standardima profesionalnog razvoja i Odluci ministra obrane o otpremninama, a prema kriterijima i prioritetima koji su propisani Planom izdvajanja. Nužno je pravilno odabrati djelatno vojno osoblje za izdvajanje i omogućiti mu častan završetak vojne karijere, pružiti svu potporu programima tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog osoblja te tako stvoriti uvjete za početak nove civilne karijere.

Plan izdvajanja u 2010. predviđa izdvajanje 400 djelatnih vojnih osoba (167 časnika, 167 dočasnika i 66 vojnika), a od početka godine do danas izdvojeno je 89 djelatnih vojnih osoba (18 časnika, 11 dočasnika i 60 vojnika).

Važno je istaknuti da je u prošloj godini izdvojeno 1535 djelatnih vojnih osoba (od planiranih 1300) te da je uspješnom

brojčane veličine, kao i njezino daljnje strukturalno poboljšanje, što je i glavni cilj Plana izdvajanja osoblja za tekuću godinu.

Što je s otpremninama za DVO te primjenjuje li se Odluka o visini otpremnine za državne službenike i namještenike MORH-a i OSRH-a kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga (iz lipnja 2008.)?

Pitanja otpremnina regulirana su Odlukom ministra obrane o visini otpremnine za DVO kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga s pravom na mirovinu i Kolektivnim ugovorom za državne službenike i namještenike. DVO kojima na temelju članka 6. Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba prestane služba zbog potreba službe s pravom na starosnu mirovinu i DVO kojima na temelju članka 11. Zakona prestane služba s pravom na invalidsku mirovinu temeljem rješenja zdravstvene komisije Ministarstva obrane, pripada otpremnina u visini tri proračunske osnovice. DVO kojima služba prestane na temelju članka 6.a navedenog Zakona pripada otpremnina u svrhu novog zapošljavanja u visini šest mjesečnih bruto plaća osobnog čina, a onima sa statusom hrvatskog branitelja pripada i uvećanje otpremnine u iznosu od 525 kuna za svaki puni mjesec dana sudjelovanja u Domovinskom ratu.

U odnosu na prošlu godinu došlo je do određenih promjena u visini otpre-

te razlika otpremnine do šest mjesečnih bruto plaća osobnog čina DVO kojima služba prestane na temelju članka 11. Zakona i kojima HZMO utvrdi profesionalnu nesposobnost za rad i dosadašnje uvećanje otpremnine u iznosu od 525 kuna za svaki puni mjesec dana sudjelovanja u Domovinskom ratu. Važno je napomenuti da Planom izdvajanja osoblja za 2010. godinu izdvajanje DVO prema članku 6.a nije naznačeno kao prioritarno.

Što će biti s upravama i uredima za obranu? U slučaju smanjenja njihova broja, što će biti s djelatnicima te kakva bi bila (pre)raspodjela poslova koje uprave i uredi obavljaju?

Izmjenama zakonske regulative stvoreni su predujti za ustrojavanje nove (teritorijalne) organizacijske strukture

Stupanjem na snagu Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu MORH-a od 9. veljače 2010. uprave i uredi za obranu prestaju djelovati kao ustrojbene cjeline Ministarstva obrane te se ustrojavaju nove cjeline - četiri područna odjela za poslove obrane (Zagreb, Osijek, Rijeka i Split) te 29 odsjeka za poslove obrane, koji su uglavnom smješteni u sjedištima županija.

Dugoročnim planom razvoja

provedbom prošlogodišnjih planova pribavljanja, odnosno izdvajanja DVO i promaknuća dostignuta ciljana brojčana veličina djelatnog vojnog u sastavu u skladu s DPR-om OSRH od 2006. do 2015., čime je u znatnoj mjeri popravljena starosna i obrazovna struktura osoblja. Na taj način omogućen je osobni profesionalni razvoj novog pribavljenog osoblja i stvoreni su uvjeti za lakše održavanje zadane

mnina, donošenjem Odluke o izmjeni Odluke o visini otpremnine za DVO kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga s pravom na mirovinu, a koja je na snazi od 21. prosinca 2009. Ukinuto je uvećanje od 50% otpremnine DVO kojima služba prestane u skladu s člankom 6.a, a koji su se pismeno izjasnili za dragovoljni prestanak službe i služba im prestane do 30. lipnja tekuće godine

u području obrane radi uspostavljanja moderne strukture obrambenog sustava i prilagodbe novoj vojnoj organiziranosti koja će biti u potpori provedbe novih zadaća definiranih Dugoročnim planom razvoja. Od 9. veljače 2010. uprave i uredi za obranu prestaju djelovati kao ustrojbene cjeline Ministarstva obrane te se ustrojavaju nove cjeline - četiri područna odjela za poslove obrane

(Zagreb, Osijek, Rijeka i Split) te 29 odsjeka za poslove obrane, koji su uglavnom smješteni u sjedištima županija.

Donošenjem Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva obrane od 4. ožujka 2010. započeto je raspoređivanje državnih službenika, djelatnika dosadašnjih uprava i ureda za obranu, na nova radna mjesta predviđena Pravilnikom i to u skladu s odredbama Zakona o državnim službenicima. Državni službenici koji se ne rasporede na radna mjesta unutar područnih odjela za poslove obrane i odsjeka za poslove obrane raspoređuju se na slobodna radna mjesta unutar drugih ustrojbenih cjelina MORH-a i OSRH u skladu s propisanim stručnim uvjetima. Tako je proteklih mjeseci zbrinuto 16 djelatnika iz bivših uprava i ureda za obranu, a troje je sporazumno raspoređeno u druga tijela državne uprave.

Državni službenici koji se ne budu mogli rasporediti na odgovarajuća radna mjesta u MORH-u i OSRH-u stavlja se rješenjem na raspolaganje Vladi RH uz otkazni rok prema općim propisima o radu. Rješenje o stavljanju na raspolaganje mora se donijeti u roku od dva mjeseca od stupanja na snagu Pravilnika o unutarnjem redu. Istekom tog roka državnom službeniku prestaje državna služba po sili zakona s pravom na otpremninu u visini jedne prosječne bruto mjesečne plaće isplaćene u zadnja tri mjeseca prije prestanka službe za svaku godinu provedenu u sustavu, kao i otpremnina u visini 65 % od njegove prosječne mjesečne plaće u zadnja tri mjeseca za svaku godinu radnog staža u državnoj službi prije stupanja na službu u MORH-u i OSRH. Državnom službeniku sa statusom hrvatskog branitelja pripada i pravo na uvećanje otpremnine u iznosu od 525 kuna za svaki mjesec sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Člankom 47. Kolektivnog ugovora za državne službenike i Odlukom ministra obrane propisana je mogućnost dokupa mirovine kojom se službeniku i namješteniku koji ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju dokupi dio mirovine koji bi bio ostvaren da je navršena određena starosna dob ili mirovinski staž. Službeniku i namješteniku kojem pripada pravo na otpremninu, a ispunjava uvjete za mirovinu, poslodavac mora ponuditi mogućnost izbora između otpremnine i dokupa dijela mirovine. Neraspo-

Vojne iskaznice i dalje služe kao prijevozna isprava kojom se dokazuje pravo na besplatan prijevoz kod dijela javnih prijevoznika (ZET), do uvođenja nove prijevozne isprave. No, valja napomenuti da se vojnom iskaznicom kao prijevoznom ispravom ne bi smjeli koristiti državni službenici i namještenici koji su izabrali pravo na novčanu naknadu za prijevoz na posao i s posla, unatoč činjenici da je poslodavac ugovorio prijevoz pod povoljnijim uvjetima te da je omogućen besplatan prijevoz uz predočenje vojne iskaznice.

ređenima i stavljenima na raspolaganje bit će ponuđena mogućnost zbrinavanja putem Programa tranzicije, koji provodi Odjel za tranziciju s odsjecima u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku.

Vojna iskaznica do daljnjeg vrijedi za prijevoz ZET-om

Od ove godine uvodi se mogućnost isplate naknade troškova prijevoza. Hoće li biti još kakvih promjena u tom pogledu (hoće li se i ubuduće vojne iskaznice rabiti kao pokaz u dijelu javnog prijevoza) te što će biti s organiziranim prijevozom za DVO?

Mogućnost isplate novčane naknade troškova prijevoza ne uvodi se od ove godine. Naime, pravo na isplatu navedene naknade se isplaćuje DVO kojima na putu ili na dijelu puta od mjesta stanovanja do mjesta rada nije organiziran prijevoz na posao i s posla. Vojne iskaznice i dalje služe kao prijevozna isprava kojom se dokazuje pravo na besplatan prijevoz kod dijela javnih prijevoznika (ZET), do uvođenja nove prijevozne isprave. No, valja napomenuti da se vojnom iskaznicom kao prijevoznom ispravom ne bi smjeli koristiti državni službenici i namještenici koji su izabrali pravo na novčanu naknadu za prijevoz na posao i s posla, unatoč činjenici da je poslodavac ugovorio prijevoz pod povoljnijim uvjetima te da je omogućen besplatan prijevoz uz predočenje vojne iskaznice. Prema važećem Pravilniku DVO i nadalje ostvaruju prijevoz na posao i s posla uslugom ugovornih prijevoznika na njihovim redovnim mjesnim i međumjesnim linijama.

Skrećem pozornost da je Vlada RH formirala radnu skupinu, u kojoj je i predstavnik MORH-a, kojoj je zadaća preispitati odredbu članka 59. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike kojom je regulirano pitanje njihovih prava na prijevoz na posao i s posla. Naime, MORH je sustav s velikim brojem zaposlenika te su troškovi prijevoza znatna stavka u proračunu koja se bitno povećala budući da je prema tumačenju Zajedničke komisije za praćenje primjene i tumačenje odredaba Kolektivnog ugovora službenicima i namještenicima dano pravo izbora naknade za prijevoz po cijeni za građanstvo, bez obzira što je poslodavac s javnim prijevoznicima ugovorio prijevoz pod povoljnijim uvjetima. Budući da je istim člankom propisano i pravo

poslodavca da vodi brigu o racionalnosti troškova, predmetnu odredbu valja redefini-
rati tako da se službenicima i namještenicima
isključi pravo na biranje novčane naknade
ako im je poslodavac osigurao prijevoz koji im
omogućuje redovit dolazak i odlazak s posla.

Što je sa stambenim zbrinjavanjem DVO-a te državnih službenika i namještenika?

Ministarstvo obrane postupa na temelju
odredbi Pravilnika o korištenju i opremanju
službenih stanova, kojim je propisano da se
djelatnicima MORH-a i OSRH-a koji u mjestu
službe nemaju riješeno stambeno pitanje od-
nosno koji su premješteni po potrebi službe
na određeno ustrojbeno mjesto izvan svoga
prebivališta može dati na korištenje službeni
stan dok obnašaju dužnost na koju su ime-
novani. To ujedno predstavlja jedan od
oblika personalne potpore sa svrhom
zadovoljavanja potreba vojne orga-
nizacije za kvalitetnim osobljem,
kao i radi njegova pribavljanja
i zadržavanja te provedbe
redovnih
rotacija.

Prema Planu
izdvajanja u 2010.
predviđeno je
izdvajanje 400
djelatnih vojnih
osoba (167 časni-
ka, 167 dočasnika
i 66 vojnika), a od
početka godine do
danas izdvojeno je
89 djelatnih vojnih
osoba (18 časnika,
11 dočasnika i 60
vojnika)

Donesena je Odluka Vlade RH, 8. travnja
2009., o prodaji stanova u vlasništvu RH
kojima upravlja MORH, prema kojoj pravo
na kupnju stana imaju korisnici stana: hrvatski
branitelji, djelatni i umirovljeni pripadnici
MORH-a i MUP-a te obitelji umrlih pripad-
nika MORH-a i MUP-a, djelatni i umirovljeni
državni službenici i namještenici, kao i ostali
korisnici. Točkom XI. navedene Odluke propi-
sano je da se sredstva ostvarena prodajom
stanova uplaćuju u državni proračun, a rabi-
će se namjenski za pribavljanje i opremanje
stanova za službene potrebe MORH-a. Na taj
način obnovit će se stambeni fond u mjesti-
ma u kojima po novom teritorijalnom ustroju
OSRH-a postoje najveće potrebe, čime se
osigurava mobilnost kvalitetnog osoblja te
podiže standard stanovanja i življenja djelat-
nika MORH-a i OSRH-a, a što u konačnici
pridonosi prilagodbi normativima i standar-
dima smještaja i stanovanja vojnih osoba u
zemljama članicama NATO-a.

Kako Uprava za ljudske resurse suraduje sa Središnjicom za upravljanje osobljem?

Središnjica za upravljanje osobljem od 1.
siječnja 2010. ima središnju ulogu u uprav-
ljanju osobljem i izravno pokriva sve funkcije
profesionalnog razvoja svih kategorija vojnog
i civilnog osoblja u OSRH (uključivo časnike
do čina pukovnika/kapetana fregate). U tijeku
je uređenje adekvatnog prostora za Središnji-
cu u Karlovcu te uskoro možemo očekivati i
preseljenje, čime će se trajno riješiti trenutač-
na problematika neodgovarajućeg smještaja.
Dakle, kao što je i predviđeno Konceptom
jedinственог upravljanja osobljem, Središnji-
ca za upravljanje osobljem ima prioritarno
provedbenu ulogu, dok Uprava za ljudske
resurse provodi planiranje i nadzor nad
upravljanjem osobljem u MORH-u i OSRH.

Uz to, zadužena je za izradu programa,
propisa, proračuna, uputa i razvoj per-
sonalne potpore, daje jasne smjernice
personalne politike te obavlja strukov-
ni nadzor jedinstvenog sustava i provo-
đenja personalne politike i postupaka.

S obzirom na jasne i propisane okvire
mjerodavnosti i postupanja te dobru
pripremljenost i organizaciju kroz projektni
pristup uvođenja jedinstvenog sustava uprav-
ljanja osobljem, može se reći da je suradnja
ovih ustrojbenih cjelina obvezna i nužna,
nadasve transparentna te na vrlo visokoj
profesionalnoj razini. ■

Dužnosnici MORH-a i MVPEI-a na misi zadušnici za poginule

U organizaciji Veleposlanstva Republike Poljske u Hrvatskoj 11. travnja održana je u zagrebačkoj katedrali misa zadušnica za poginulog poljskog predsjednika Lecha Kaczynskog i njegovu suprugu Mariju Kaczynski kao i sve ostale poginule poljske dužnosnike u zrakoplovnoj nesreći, među kojima su bili i visoki dužnosnici iz obrambenog sektora - zamjenik poljskog ministra nacionalne obrane te osam generala iz samog vrha vojske Republike Poljske.

Misi su, uz poljskog veleposlanika u RH Wiesława Tarku, nazočili ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković, ministar obrane Branko Vukelić, državni tajnik u MORH-u Pjer Šimunović, načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić, brigadni generali Slaven Zdilar, Tomo Medved i Dražen Šćuri, djelatnici poljskog Veleposlanstva u RH te brojni građani.

Povodom tragične zrakoplovne nesreće u kojoj su živote izgubili predsjednik Republike Poljske Lech Kaczynski te velik broj dužnosnika, među kojima i brojni dužnosnici iz obrambenog sektora Republike Poljske, ministar obrane Branko Vukelić uputio je brzojav sućuti poljskom ministru nacionalne obrane Bogdanu Klichu.

OJI

Poštovani ministre,

u ovim trenucima najdublje žalosti, kada cijela poljska nacija tuuguje zbog tragičnog gubitka N.J.E. Predsjednika Republike Poljske Lecha Kaczynskog, kao i velikog broja političkih, kulturnih i vojnih dužnosnika, uključujući i Vaše najbliže suradnike - visoke dužnosnike obrambenog sektora, želim Vam gospodine ministre, u ime Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Oružanih snaga RH, kao i u svoje osobno ime izraziti najdublju i najiskreniju sućut. S Vama smo u vašoj boli, moleći i nadajući se da će velika bol koju danas osjećamo zbog vašeg nenadoknadivog gubitka, s neizbježnim prolaskom vremena prijeći u trajno sjećanje. Naše misli i molitve su u ovim trenucima s dužnosnicima Poljske, koji su tako tragično napustili ovaj svijet i pridružili se slavnoj poljskoj prošlosti, kao i s njihovim obiteljima i prijateljima.

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske i Oružane snage RH izgubile su danas mnogo dobrih prijatelja, koji će nam svima nedostajati. Uspomena na njih ostat će u našem trajnom sjećanju i našim srcima, pamteći ih kao istinske prijatelje i saveznike.

**ministar obrane
Branko Vukelić**

Misi su, uz poljskog veleposlanika u RH Wiesława Tarku, nazočili ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković, ministar obrane Branko Vukelić, te ostali dužnosnici MORH-a i MVPEI-a

Uručeno odlikovanje vojnom izaslaniku Ratne mornarice SAD-a

Za osobiti doprinos razvoju uspješne bilateralne obrambene suradnje Republike Hrvatske i SAD-a, a na temelju Odluke Predsjednika RH, vojnom izaslaniku Ratne mornarice SAD-a, kapetanu fregate Fredericku Mosenfelderu, uručeno je 6. travnja u Ministarstvu obrane odlikovanje Red hrvatskog pletera.

Odlikovanje je uručio državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović istaknuvši da je upravo za vrijeme svog mandata vojni izaslanik Ratne mornarice SAD-a kapetan Mosenfelder dao izraziti doprinos porastu bilateralnih aktivnosti u sklopu obrambene suradnje ratnih mornarica dviju zemalja. Državni tajnik Šimunović posebno je istaknuo aktivnosti međunarodne vojne suradnje u ukrcaju časnika HRM-a na brodove Ratne mornarice SAD-a te doprinos u izobrazbi časnika i dočasnika, koja ne bi bila ostvarena u ovoj mjeri da nije bilo osobnog angažmana kapetana fregate Mosenfeldera. "Tijekom svog mandata vojnog izaslanika Ratne mornarice SAD-a u više ste navrata iskazali nesebičnu i svesrdnu potporu HRM-u, a izraženom željom da vam zapovjednik HRM-a godine 2008. uruči čin promaknuća u kapetana fregate OS SAD-a iskazali ste osobito poštovanje prema Hrvatskoj ratnoj mornarici te Oružanim snagama RH u cijelosti," istaknuo je Šimunović. OJI

Snimio Josip KOPPI

Švedski obrambeni koledž posjetio protupožarnu eskadrilu

U vojarni "Zemunik" u posjetu Protupožarnoj eskadrili (PPE) 93. zrakoplovne baze boravili su polaznici švedskog obrambenog koledža iz Stockholma pod vodstvom vojnog izaslanika Kraljevine Švedske u RH pukovnika Jerkera Fredholma i voditelja izaslanstva koledža Lundgrena Bo Richarda.

Goste iz Švedske pozdravio je bojnik Ivica Mandušić, voditelj S-3 93. zb, dok je sustav organizacije i rada PPE-a predstavio zapovjednik PPE bojnik Davor Turković.

Polaznici švedskog koledža u radnom su posjetu Republici Hrvatskoj da bi se upoznali s organizacijom svih službi i institucija uključenih u aktivnosti upravljanja krizom, te s iskustvima rada hrvatske službe, a posebno zanimanje iskazali su za protupožarno osiguranje i zaštitu iz zraka. Stoga je gostima iz Švedske posjet Protupožarnoj eskadrili korisno iskustvo u upoznavanju organizacije i djelovanja zračnih snaga u protupožarnoj zaštiti, kao i strukturi drugih uključenih institucija u lokalnoj zajednici kao i na nacionalnoj razini u protupožarnoj zaštiti kao važnom dijelu upravljanja kriznim stanjima. Polaznici koledža razgledali su i taktičko-tehnički zbor zrakoplova iz sastava PPE, upoznavši njihove odlike i namjenu tijekom protupožarne sezone. M. KARAČIĆ

Sastanak s predstavnicima NATO-a

U Ministarstvu obrane 9. travnja održane su stručne konzultacije s predstavnicima NATO-a oko obrambenih priprema i planova, s posebnim osvrtom na primjenu sposobnosti koje je Republika Hrvatska preuzela kao obvezu u svojstvu članice NATO saveza.

NATO-ov tim bio je predvođen Frankom Bolandom, direktorom za planiranje snaga u NATO Međunarodnom osoblju (IS), dok su u hrvatskom izaslanstvu, predvođeno državnim tajnikom u Ministarstvu obrane Pjerom Šimunovićem, bili predstavnici ministarstava vanjskih i unutarnjih poslova i Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost. Posebno je pohvaljen i istaknut hrvatski doprinos savezničkim operacijama, kao i predstojeći planovi, čime

Hrvatska jasno demonstrira svoju sposobnost funkcioniranja kao vjerodostojne članice spremne aktivno pridonijeti izgradnji zajedničke sigurnosti. OJI

Snimio Josip KOPPI

Ministar Vukelić je istaknuo opredijeljenost MORH-a i OSRH za kvalitetne proizvode domaće vojne industrije, koja je i dokazana nizom realiziranih projekata u sklopu opremanja i modernizacije OSRH

U Maloj dvorani za sastanke MORH-a 12. travnja predstavljen je koncept i strateški okvir Programa izgradnje Hrvatskog vojno-industrijskog klastera (HVIK).

Nazočili su mu visokopozicionirani dužnosnici MORH-a i OSRH na čelu s ministrom obrane Brankom Vukelićem i načelnikom GSOSRH generalom zborna Josipom Lucićem, kao i predstavnici zagrebačkog Ekonomskog instituta, tridesetak važnih tvrtki s područja hrvatske vojne industrije i medija.

Prezentaciju su izradili stručnjaci Ekonomskog instituta i MORH-ova Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava, a iznio ju je dr. Mustafa Nušinić. Cilj Programa izgradnje HVIK-a bilo bi usmjerenje poduzetnika, znanstvene zajednice i mjerodavnih tijela državne administracije prema klusterskoj integraciji. Integracija bi trebala dovesti do umreženja OSRH s hrvatskim gospodarstvom, te obravnim sustavom i znanošću, što bi donijelo znatne koristi. MORH i OSRH podržavaju i iniciraju projekt sa željom da pridonese razvoju hrvatske vojne industrije i kao korisnik vojne industrije, te kao partner drugih zemalja u međunarodnom okruženju.

U obraćanju nazočnima, ministar Vukelić je istaknuo opredijeljenost MORH-a i OSRH za kvalitetne proizvode domaće vojne industrije, koja je i dokazana nizom realiziranih projekata u sklopu opremanja i modernizacije OSRH. Program uspostavljanja i razvoja HVIK-a ministar Vukelić je označio kao "razvojni i antirecesijski".

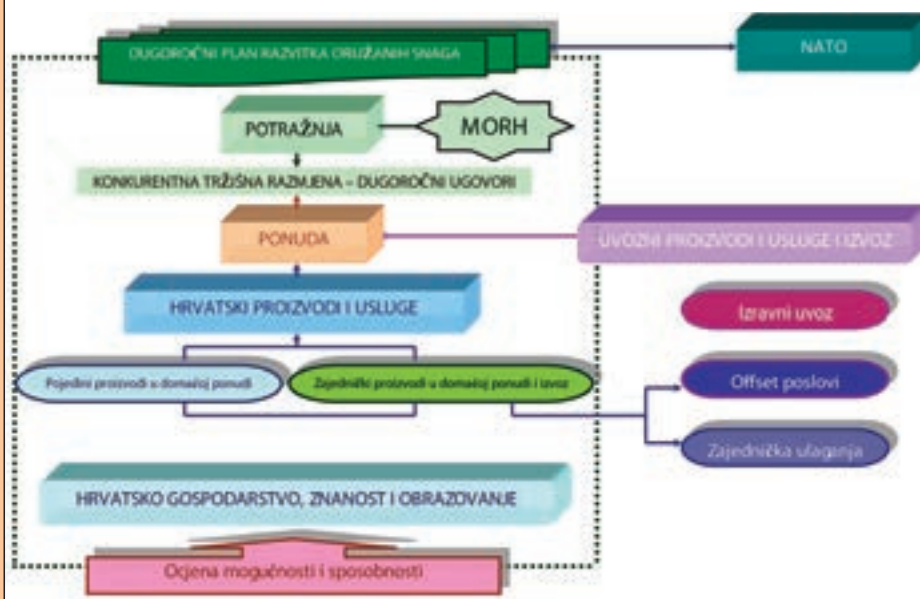
Nakon prezentacije, za riječ se javilo nekoliko predstavnika hrvatskih tvrtki, koji su pozdravili inicijativu i izrazili želju da se što prije krene s njezinom realizacijom. ■

Prezentacija PROGRAMA VOJNO-INDUSTRIJ

Među koristima, prezentacija ističe sljedeće:

- hrvatskim posebnostima prilagođeno povezivanje gospodarskog i društvenog razvitka s ciljevima razvitka OSRH u kontekstu ispunjavanja međunarodno preuzetih obveza;
- profitabilnu raspodjelu vojnih i civilnih poslova na dionike u klasteru;
- stvaranje uvjeta za hrvatske poduzetnike da ponude proizvode i usluge iz van sustava OSRH;
- neto koristi od međunarodne poslovne i razvojne suradnje u različitim modelima zajedničkih ulaganja, osobito izravnih offset poslova;

KONCEPT HRVATSKOGA VOJNO-INDUSTRIJSKOGA KLASTERA

- povećanje bruto dodane vrijednosti preraspodjelom proračunskih sredstava kroz OSRH prema hrvatskome gospodarstvu;
- internalizaciju troškova i koristi uređenim i natjecajima institucionaliziranim "internim tržištem";
- profitabilno uključivanje malih i srednjih poduzeća u poslovne i razvojne procese i povećanje njihove konkurentnosti zajedničkim nastupom na domaćem i stranom tržištu;
- umreženje domaćih i stranih investitora i dobavljača s očekivanim pozitivnim učincima na zapošljavanje raspoloživih i razvitak novih kapaciteta;
- korištenje imovinskim portfeljem OSRH kao izvorom samofinanciranja razvitka bez povećanja proračunskih rashoda.

IZGRADNJE HRVATSKOG SKOG KLASTERA

Prihvativši izazov, poručnica Antonija Trupinić postala je pilotkinja helikoptera Bell-206 B, a uskoro će joj se ostvariti i želja da postane nastavnica letenja: "To želim otkako sam došla u Zemunik. Kada sam vidjela te naše nastavnike, rekla sam: jednog dana i ja želim nekoga naučiti letjeti. Mislim da je to vrlo cijenjeno zanimanje, ali i iznimno odgovorno, zbog čega me dodatno privuklo"

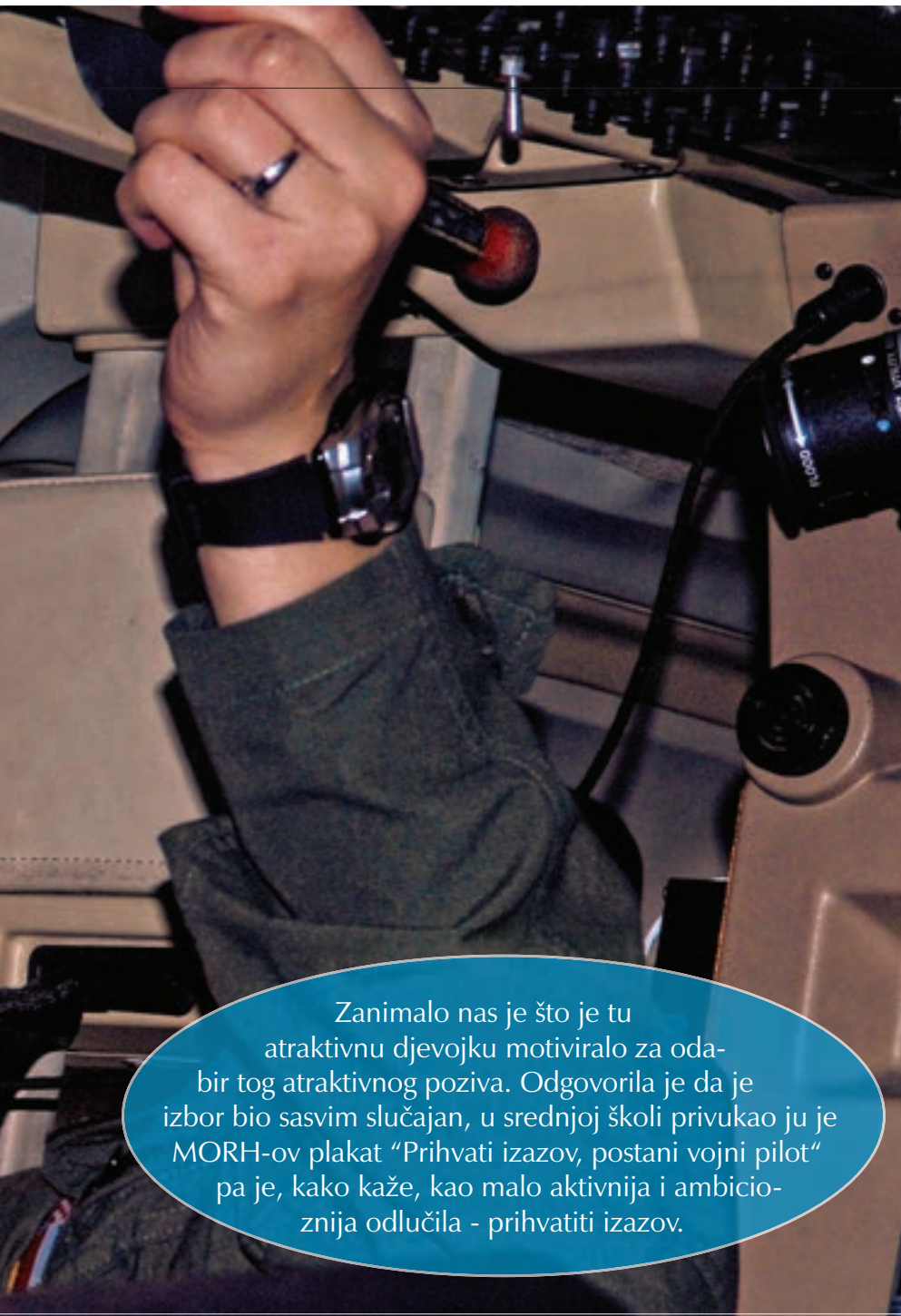
Prihvatila je IZAZOV, prihva

Naočita, pristupačna i elokventna – prvi su dojmovi koje ostavlja Antonija Trupinić, 25-ogodišnja poručnica Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, a kada znate da je vrsna pilotkinja koja vješto upravlja helikopterom Bell-206 B te buduća nastavnica letenja, početni dojmovi dodatno se obogaćuju epitetima poput pametna i sposobna, samouvjerena i samosvjesna...

Jako mi se sviđa ovaj poziv, a još više to što ću biti nastavnica letenja

Pripadnicu 93. zrakoplovne baze upoznali smo prilikom posjeta vojarni "Zemunik" i vrlo brzo se uvjerili da je tamošnji časnik za odnose s javnošću i informiranje pukovnik Marinko Karačić imao potpuno pravo kada je zaključio da je Antonija idealan sugovornik za medije. Bez imalo treme, spontano te istodobno vrlo samouvjereno, ali i

nenametljivo, odgovarala je na naša pitanja i spremno pozirala pred objektivom kamere i fotoaparata. Naravno, zanimalo nas je što je tu atraktivnu djevojku motiviralo za odabir tog atraktivnog poziva. Odgovorila je da je izbor bio sasvim slučajna, u srednjoj školi privukao ju je MORH-ov plakat "Prihvati izazov, postani vojni pilot" pa je, kako kaže, kao malo aktivnija i ambicioznija odlučila prihvatiti izazov.

Zanimalo nas je što je tu atraktivnu djevojku motiviralo za odabir tog atraktivnog poziva. Odgovorila je da je izbor bio sasvim slučajan, u srednjoj školi privukao ju je MORH-ov plakat "Prihvati izazov, postani vojni pilot" pa je, kako kaže, kao malo aktivnija i ambicioznija odlučila - prihvatiti izazov.

žena pilot u HRZ-u, a uskoro će joj se ostvariti i želja da postane nastavnica letenja u Eskadrili helikoptera 93. zb: "To želim otkako sam došla u Zemunik. Kada sam vidjela te naše nastavnike, rekla sam: jednog dana i ja želim nekoga naučiti letjeti. Mislim da je to vrlo cijenjeno zanimanje, ali i iznimno odgovorno, zbog čega me dodatno privuklo. Jako mi se sviđa ovaj poziv, a još više to što ću biti nastavnica letenja." Na pitanje kako prihvaća moguće opasnosti i rizike toga posla, spremno odgovara: "U svakom zanimanju postoje rizici koje moramo prihvatiti pa tako i u ovom. Naravno, sigurnost je na prvome mjestu, o tome se vodi posebna briga, no moj ured je zrak, atmosfera u kojoj se krećem, pa nekad bude malo jačeg vjetra, bure, ipak je ovo Dalmacija. Srećom, nikad se ništa nije dogodilo i jedva čekam opet takve izazove u nadi da se ni ubuduće neće ništa loše dogoditi, jer ipak smo svi mi dobro obučeni pa stoga nema mjesta strahu."

Zanimalo nas je i što kažu muškarci kad čuju što je po zanimanju, priznaje da se uglavnom ugodno iznenade te da žele s njom više razgovarati jer se, za razliku od većine žena, "kuži u motore, helikoptere, avione" pa imaju o čemu pričati. Antonija vjeruje da bi zanimanje djevojaka za taj izazovan poziv bilo i veće kada bi znale da to nije predodređeno samo za mladiće: "Kada me netko pita kako kao žena mogu biti pilot, a ja odgovorim protupitanjem kako muškarac može biti kuhar, frizer ili modni dizajner kad su to 'ženska zanimanja'?" Ne sumnjamo da bi upravo ona mogla biti najbolja "reklama" u promidž-

Ća RIZIK I ODGOVORNOST

Nakon što je prošla sve potrebne liječničke preglede te položila prijamni ispit i selekcijsko letenje, upisala je Fakultet prometnih znanosti. "Kad sam došla na fakultet, vidjela sam da je to – to, ostala sam i diplomirala te sad već radim", jednostavno objašnjava simpatična Slavonka iz Cernika pokraj Nove Gradiške kako je uspješno završila ne baš lagano školovanje za vojne pilote. Jednako jednostavnom čini se i

njezina odluka da bude pilotkinja helikoptera: "U vojsci svake godine određuju gdje i koliko treba pilota, a te su godine trebali za helikoptere pa su mi rekli da ću i ja na helikopter, što sam spremno prihvatila. Meni je to bilo super, još veći izazov jer je malo kompliciranije za letjeti."

Tako je Antonija, prihvativši još jedan izazov, nakon dodatnog školovanja postala pilotkinja helikoptera Bell-206 B i peta

benim aktivnostima kojima Oružane snage pozivaju srednjoškolce da prihvate izazov i postanu vojni piloti. Za djevojke Antonija može biti uzor kako se dokazati u, prema općoj percepciji, specifično "muškom zanimanju", a za mladiće poticaj da i sami odluče prihvatiti izazov tog atraktivnog poziva. Uostalom, tko ne bi poželio naučiti upravljati vojnim helikopterom uz takvu nastavnicu letenja?! ■

Kristian DRUŽETA, snimio Tomislav BRANDT

Poslovi zaštite štićenih osoba regulirani su Zakonom o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN, br.79/06 i 105/06). Čl.47 st.2 propisuje da će Vlada posebnom uredbom i ministar obrane u svom djelokrugu pravilnikom odrediti štićene osobe, objekte i prostore te način primjene i provođenje mjera osiguranja i zaštite.

Uredba Vlade (NN, br.83/03, 11/04, 70/05) je propisala mjere, oblike i način osiguranja štićenih osoba, objekata i prostora koje štiti policija, zatim štićene osobe, štićene objekte i prostore, te međusobne obveze i suradnju sigurnosnih službi i policije s mjerodavnim stručnim službama u tijelima državne vlasti Republike Hrvatske kao i s organizatorima određenih javnih događanja. Uredbom Vlade štićene osobe I. kategorije su: predsjednik RH, predsjednik Hrvatskog sabora, predsjednik Vlade RH, predsjednik Ustavnog suda RH, predsjednik Vrhovnog suda RH. Štićenim osobama I. kategorije smatraju se i članovi najuže obitelji štićenih osoba, ako se za njihovo štićenje pokaže potreba, na temelju sigurnosne prosudbe mjerodavne sigurnosne službe, o čemu odluku donosi Savjet za koordinaciju sigurnosnih službi. Štićene osobe I. kategorije su i predsjednici ili poglavari stranih država ili vlada; predsjednici parlamenata stranih država, predsjednici vlada stranih država, dok se nalaze na teritoriju Republike Hrvatske.

Da bi osoba mogla obavljati poslove osobnog čuvara mora imati posebne sposobnosti, osobine i znanja. Posao osobnog čuvara je izuzetno stresan i zahtjevan. Tjelohranitelj, odnosno cijeli tim koji skrbi o sigurnosti štićene osobe praktično živi život svog poslodavca. On mora biti na raspolaganju 24 sata dnevno štićenoj osobi...

Zakon o obrani Republike Hrvatske (NN, br. 33/02 i 56/02) propisuje da u MORH-u, odnosno OSRH, provedbu mjera osiguranja štićenih civilnih i vojnih dužnosnika i stranih vojnih izaslanstava, provode VSOA i Vojna policija OSRH, a ministar obrane je donio Pravilnik kojim se preciziraju štićene osobe. Ostali zakoni koji reguliraju ovo područje jesu Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN, br. 67/08), Zakon o zaštiti osoba i imovine (NN, br.83/96), Zakon o oružju (NN, br. 46/97), Pravilnik o obavljanju poslova tjelesne zaštite (NN, br. 28/99), Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite (NN, br. 28/99), Zakon o privatnim detektivima (NN, br. 24/09).

POVIJEST

Potreba za neposrednom zaštitom ima svoju dugu povijest. Tako su faraoni imali svoje osobne čuvere, a jedni od najpo-

znatijih čuvara s posebnim kodeksom, bushidom, bili su samuraji u feudalnom Japanu. Iz doba Rimskog Carstva poznati su pretorijanci.

Potrebno je istaknuti i Papinsku švicarsku gardu koja se brine o sigurnosti Svetog Oca.

Važan preokret u povijesti zaštite štićenih osoba jest atentat na Abrahama Lincolna, kojeg je 14. svibnja 1865. ubio pristaša juga John Wilkes Booth za vrijeme kazališne predstave. Osoba koja je čuvala A. Lincolna bio je policajac od posebnog povjerenja bez posebne obuke.

Povijest nas uči da atentat može dovesti i do svjetskog rata. Tako je 28. lipnja 1914. u Sarajevu pripadnik Mlade Bosne Gavrilo Princip ubio austrougarskog prijestolonasljednika Franju Ferdinanda i suprugu Sofiju. Od II. svjetskog rata do danas zabilježeno je više od 800 politički motiviranih ubojstava VIP osoba.

Najpoznatiji politički atentati u suvremenoj povijesti su atentati na američkog predsjednika John F. Kennedyja, egipatskog predsjednika Anwara El Sadata, indijsku premijerku Indiru Gandhi, švedskog premijera Olofa Palmea, indijskog premijera Rajiva Gandhia, izraelskog državnika Yitzhaka Rabina, te srpskog premijera Zoran Đinđića.

ZAKONSKA

U Republici Hrvatskoj razvoj službi koje su provodile osiguranje štićenih osoba započinje još prije uspostave neovisnosti kada su predsjednika HDZ-a dr. Franju Tuđmana, osiguravali pripadnici Jedinice za posebne namjene MUP-a RH i osobe od posebnog povjerenja. Po uspostavi neovisnosti osiguranje predsjednika provodi Ministarstvo obrane RH, 1. hrvatski gardijski zbor, a MUP RH sudjeluje u osiguranju i nositelji su osiguranja stranih izaslanstava tijekom posjeta RH. Ovdje je važno spomenuti Vojnu policiju OSRH koja od 1993. sustavno provodi zadaće osiguranja VIP osoba.

Danas poslove osiguranja štićenih osoba na državnoj razini provodi MUP RH, Uprava za posebne poslove sigurnosti; MORH, GS OSRH, HKoV, Pukovnija Vojne policije, Sigurnosne agencije, SOA i VSOA, MVPEI, Uprava za sigurnosnu analitiku, komunikacije i zaštitu.

Privatnu zaštitu mogu pružiti sve licencirane tvrtke za poslove privatne zaštite u skladu sa Zakonom o privatnoj zaštiti. Osobni čuvari – tjelohranitelji imaju i svoju strukovnu udruhu I.B.A – INTERNATIONAL BODYGUARD ASSOCIATION – CROATIA. Udruga je registrirana kao udruuga građana i provodi savjetovanja, predavanja, seminare, kongrese, tribine, poduzima mjere i stvara

uvjete za stručni rad, organizira i provodi tečajevne edukacije i osposobljavanja.

I.B.A. je međunarodna organizacija koja pripadnike državnog, vojnog i civilnog osiguranja obučava u vrhunski pripremljene tjelesne zaštitare. Obuci mogu pristupiti psihofizički zdrave punoljetne osobe s vozačkom dozvolom koje nisu kazneno kažnjavane. Naziv tjelesnog zaštitara dobiju osobe koje pod nadzorom organizacije I.B.A. sudjeluju u programu za obuku te ga uspješno polože. Polaznik tečaja započinje program osposobljavanja s tzv. osnovnim programom. Nakon završetka osnovnog osposobljavanja nastavlja sa specijalnim programima koji se organiziraju na međunarodnoj razini.

SPOSOBNOSTI, OSOBINE I ZNANJA TJELESNIH ČUVARA

Da bi osoba mogla obavljati poslove osobnog čuvara mora imati posebne sposobnosti, osobine i znanja. Posao osobnog čuvara je izuzetno stresan i zahtjevan. Osim što moraju izvršavati svoje dužnosti koje proizlaze iz osiguranja, potrebne zaštite za štićenu osobu, moraju voditi brigu i o tome da ih stalno procjenjuje poslodavac, mediji, javnost. Tjelohranitelj, odnosno cijeli tim koji skrbi o sigurnosti štićene osobe praktično živi život svog poslodavca. On mora biti na raspolaganju 24 sata dnevno štićenoj osobi. Iako se sam posao čini dinamičan, zapravo se veći dio vremena provodi u čekanju. Zato je nužno održati koncentraciju tijekom zadaća i ne upadati u rutine. Rutina i propusti u osiguranju otvaraju put onima od kojih se štite VIP osobe.

Nažalost, još uvijek postoji predrasuda da tjelohranitelj mora imati 120 kg i biti visok barem 2 metra jer on služi kao štit. Glavno i osnovno oružje osobnog čuvara jest mozak. Za provedbu zadaća važna je pravilna percepcija, pozornost, predočavanje, mišljenje i pamćenje. Mora biti visoko motiviran i emocionalno stabilan. On mora poznavati bonton, primjereno komunicirati, biti diskretan i od povjerenja. Nužno je da je izvrsne kondicijske spremne i da vlada tehnikama borenja na bliskoj udaljenosti s i bez oružja. Mora znati dobro voziti, a poželjno je da vlada i drugim vještinama kao što su ronjenje, alpinizam, padobranstvo. Također je potrebno istaknuti važnost poznavanja stranih jezika. Iz ovoga je jasno da ovaj posao mogu obavljati samo posebno odabrane osobe. Riječ je o izuzetno kompleksnom poslu koji zahtijeva mnogo predanosti i rada na sebi. Samo povjerenje i nečija preporuka nisu jamstvo za uspješnu provedbu zadaća. Tjelohranitelj ima pravo na samo jednu pogrešku u karijeri, a da do nje ne bi došlo nužno je stalno provoditi

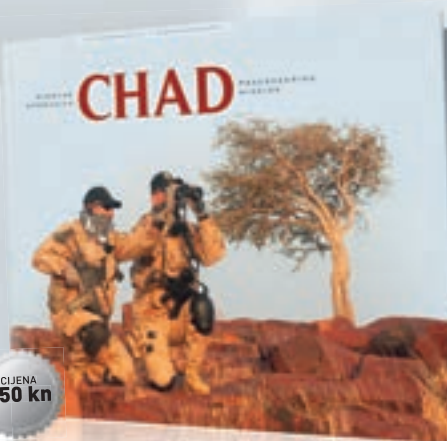
obuku i usavršavanje onih što svojim sposobnostima i osobinama zadovoljavaju navedene kriterije. ■

REGULATIVA

PRODAJNI KATALOG

HRVATSKIH VOJNIH GLASILA

Fotomonografija "Mirovna misija Chad" izdavački je projekt kojim je trajno zabilježena uloga OSRH u Čadu i Srednjoafričkoj Republici. Uz osnovne podatke koje treba znati o Čadu i Srednjoafričkoj Republici, uspostavi misije te hrvatskom sudjelovanju u njoj, knjiga je bogato ilustrirana reprezentativnim fotografijama.

CIJENA
150 kn

HRV/ENG

HRV/ENG

CIJENA
100 kn

Autor je po povratku iz misije ISAF svoje zapise ujedinió u knjigu u kojoj je riječima sažet njegov višemjesečni boravak u Afganistanu. Osim što "otkriva" Afganistan i ono što ondje rade naši vojnici, knjiga je puna korisnih podataka koji mogu poslužiti onima koji će se tek uputiti u misiju...

Fotomonografija je nastala nakon posjeta hrvatskih novinara našim vojnicima u misiji u listopadu 2008. godine. Fotografije prati i prigodan tekst o uspostavi misije, kronologiji hrvatskog sudjelovanja te svim postrojbama OSRH koje sudjeluju u misiji s opisom zadaća na terenu.

HRV/ENG

CIJENA
150 kn

U rujnu 2009. godine Hrvatska je obilježila desetu godišnjicu prvog upućivanja hrvatskih vojnika u neku od mirovnih misija, a tijekom ovih deset godina sudjelovali smo u ukupno dvadeset mirovnih misija. U knjizi je dan kratki presjek uspostave misije i hrvatskog sudjelovanja u svakoj od njih, ilustriran prigodnim fotografijama nastalim tijekom boravka naših vojnika u misiji.

CIJENA
100 kn

HRV/ENG

NAVEDENA IZDANJA MOGU SE KUPITI U VEĆIM KANTINAMA, "PLETER-USLUGE d.o.o.", U MORH-u I OSRH-u
INFORMACIJE NA TEL.: 01 37 86 348 WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

Međunarodna vojna vježba Joint Logistics 2010

U skladu s planom međunarodne vojne suradnje s OS SR Njemačke, od 21. – 26. ožujka u Školi za logistiku u Garlstadtu održana je planska aktivnost pripreme elemenata logističke MVV Joint Logistics 2010. Sudjelovali su časnici iz sastava Zapovjedništva za potporu OSRH, pukovnici Darko Puklavec i Damir Radočaj, te satnici Boris Leš i Milan Slavica.

Bila je to priprema za provedbu vježbe što će se provesti u studenome i prosincu 2010. te su definirane mogućnosti i interoperabilnost logističkih snaga sudjelujućih nacija u provedbi zamišljene međunarodne vojne operacije po konceptu EU borbena grupa (EU Battle Group).

U vježbi u organizaciji OS R Njemačke prvi put sudjeluju i ostale nacije kao što su OS Republike Austrije, Švicarske,

Češke, Makedonije, Mađarske, Slovenije i Hrvatske, čime je zadobila status međunarodne vojne vježbe.

Za scenarij vježbe iskorištena je njemačka nacionalna vježba/operacija Lasting Summer koja je prošle godine provedena po NATO konceptu operacija a sadržavala je provedbu uspostave mira na području zamišljenih država na zamišljenom teritoriju.

Ove godine MVV Joint Logistics 2010 sadržavat će provedbu zamišljene operacije Sequel pa će se provoditi nastavak scenarija iz 2009. uz prolazak operacije uspostave mira u operaciju stabilizacije i održavanja mirnog stanja.

Takav način prelaska iz jedne vrste operacije u drugu zahtijeva veliki logistički posao reduciranja snaga, povrata jedne vrste tehničkih sredstava

i zamjena drugom vrstom, upućivanje i povrat ljudstva (RSOM i povratni RSOM) te ostali logistički zahtjevi.

Prvi put OS SR Njemačke uputile su pozive zemljama partnerima kako bi se uz provedbu multinacionalne i združene međunarodne vježbe stekao uvid u kompatibilnosti snaga i logističkih procesa za eventualno buduće zajedničko djelovanje u deklariranim EU borbenim grupama.

Tijekom idućeg razdoblja, a do početka provedbe vježbe provest će se glavna i završna planska konferencija za potporu i provedbu vježbe Joint Logistics 2010, na kojima će i OSRH sudjelovati te ponuditi popunjavanje mjesta djelatnicima za sudjelovanje u provedbi vježbe. Damir RADOČAJ

Pripadnici OMLT-a završili obuku za misiju

Dio hrvatskih pripadnika 3. MN CS OMLT sastavljenog od djelatnika Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" i Vojno-obavještajne bojne, prošli je tjedan na VP "Gašinci" uspješno završio višetjednu obuku za sudjelovanje u misiji ISAF. Dvodnevnom situacijskom vježbom što se provodila u uvjetima vrlo sličnim trenutačnoj situaciji u Afganistanu, sastavljenom od niza incidenata, pripadnici su prošli proces evaluacije kojem su, uz ocjenjivače ZOD-a, nazočili i timovi iz GS OS RH i HKoV-a.

Petnaest pripadnika hrvatskog dijela tima pridružit će se sredinom travnja u JMRC Hohenfels u Njemačkoj američkim kolegama s kojima će provesti završni dio priprema za misiju kroz NATO sponzoriranu obuku, nakon čega će sredinom svibnja biti upućeni u misiju. S.F.

NOVI RADIOUREĐAJI ZA BUGARSKU

Bugarska granična policija dobit će drugu seriju radiouređaja standarda TETRA. Ugovor, potpisan krajem ožujka, predviđa dostavu 3100 ručnih radiouređaja THR 880i te 950 radiouređaja za vozila TMR 880i. To je drugi takav ugovor, a prvi je potpisan 2008. i prema njemu je korisnicima u Bugarskoj dostavljeno više od 2500 radiouređaja. Uređaji su prilagođeni korisnicima pa su korisničko sučelje i automatske glasovne poruke na bugarskom. Oba uređaja imaju slične karakteristike dizajna sučelja, korisničkih postavki i prikaza na zaslonu pa je prelazak s jednog uređaja na drugi brz i jednostavan za korisnike. Novi je ugovor nastavak suradnje EADS-a i bugarskog ministarstva unutarnjih poslova koja je počela 2002. EADS je jedna od vodećih tvrtki na području obrambene i sigurnosne tehnologije, a 2009. je imala oko 119 000 zaposlenika te ostvarila promet od 42,8 milijardi eura.

M. PETROVIĆ

Foto: EADS

NIMROD MR2 ODLAZI U MIROVINU

Nakon četrdesetgodišnje službe britansko Kraljevsko ratno zrakoplovstvo (Royal Air Force) je 26. ožujka u zrakoplovnoj bazi Kinloss priredilo svečani ispraćaj u mirovinu mornaričkom izvidničkom avionu Nimrod MR2 (Maritime & Reconnaissance). Njihovo mjesto će u floti RAF-a zauzeti modernija inačica Nimroda MR4, a "primopredaja" dužnosti treba biti okončana tijekom ovog proljeća.

Prvi prototip Hawker Siddeley Nimroda poletio je u

svibnju 1967., a u listopadu je počelo njegovo uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu. Sama platforma je u biti rezultat velike modifikacije de Havilland D.H.106 Comet, prvog civilnog putničkog aviona s turboblaznim motorima. Od početka svoje službe Nimrod MR2 je za RAF bio vrlo važna ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance) platforma za izviđanje iz zraka, kako iznad mora tako i iznad kopna,

Foto: Crown Copyright/MOD

te kao aviona za traganja i spašavanja, zamijenivši dotadašnje mornaričke izvidničke avione Avro Shackleton. Uz to, Nimrod MR2 je bio korišten i kao avion za protubrodsku i protupodmorničku borbu.

I. SKENDEROVIĆ

NOVE KACIGE ZA MARINCE

Tvrtka BAE Systems je sklopila ugovor vrijedan 28 milijuna dolara o dostavi 120 000 novih lakih kaciga LWH američkom marinskom korpusu (USMC). Ugovor ima i opciju o mogućnosti narudžbe još 120 000 komada. Kacige LWH zamijenit će stare Personnel Armor System Ground Troops. Iako izgledom podsjeća na dosadašnje kacige novi model LWH zahvaljujući primjeni modernih tehnologija i naprednije kon-

strukcije nudi manju masu, veću udobnost i bolju balističku zaštitu. Proizvodnja novih kaciga organizirat će se u pogonu BAE Systemsa u gradu Jessupu, Pennsylvania. Proizvodnja će početi tijekom jeseni ove godine, a dostava bi se trebala okončati tijekom 2011. Pogon u Jessupu proizvodi kacige od 1983., a dosad je američkim oružanim snagama dostavio više od 600 000 kaciga.

M. PETROVIĆ

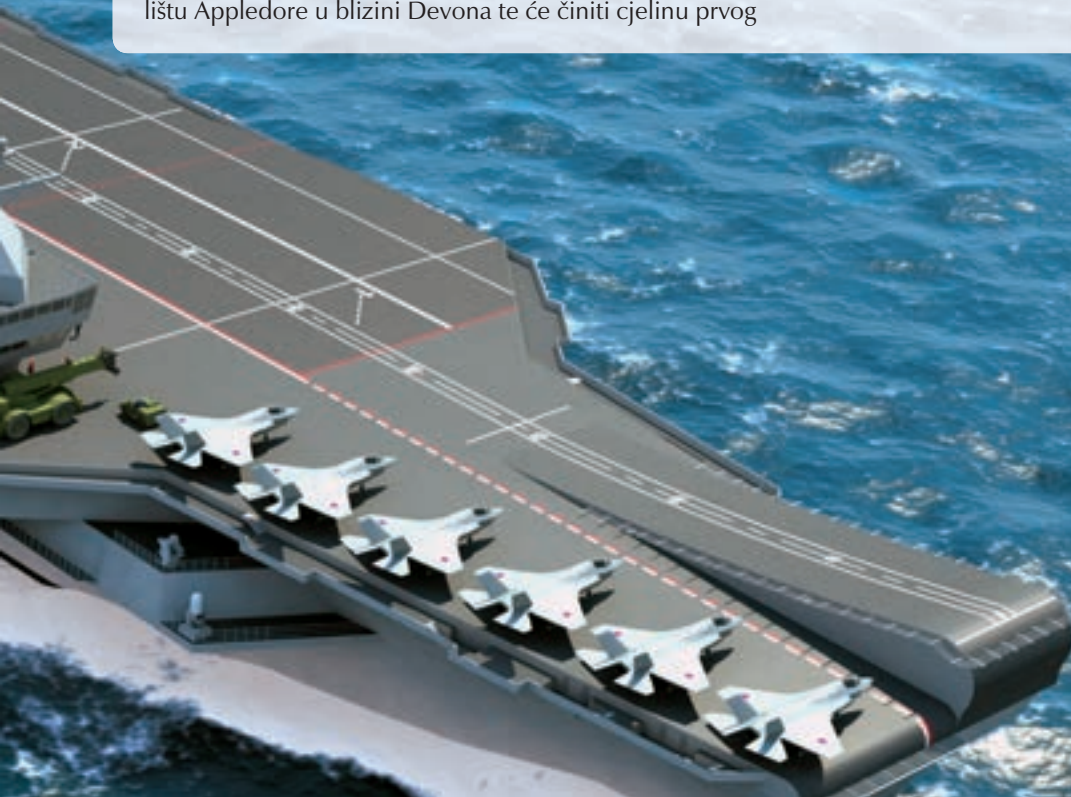
Foto: USMC

NAPREDUJE GRADNJA PRVOG NOSAČA ZRAKOPLOVA QUEEN ELIZABETH

U skladu sa službenim priopćenjem za javnost tvrtke Babcock Marine, radovi na izgradnji jednog od ključnih elemenata konstrukcije trupa, sekcije pramčanog bulba prvog od dva predviđena nosača zrakoplova klase Queen Elizabeth (QE), još uvijek poznatijeg kao projekt CVF, napreduju izuzetno dobro. Sekcija samog pramčanog bulba dugačka je 27 m, na najvišem dijelu doseže visinu od 9,5 m te ima masu od oko 315 tona. Navedena sekcija bulb izgrađena je u Babcock Marineovom brodogradilištu Appledore u blizini Devona te će činiti cjelinu prvog

donjeg modula LB01. Prema predviđenim terminskim planovima, okončanje prvog donjeg modula predviđeno je za početak proljeća što je i ispunjeno. Navedeni se modul trenutno nalazi na putu prema tvrtkinom brodogradilištu Roysth gdje će se u doku No1 svi moduli i sekcije prvog nosača zrakoplova združiti, kombinirati u skladu s predviđenom tehnologijom gradnje i sastaviti u matičnu cjelinu broda za koju je prema potpisanom ugovoru Babcock Marine i zadužen.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVE NARUĐŽBE ZA LAIRCM

Američko ratno zrakoplovstvo (USAF) početkom travnja naručilo je novu količinu laserskog obrambenog sustava za svoje avione. Riječ je o LAIRCM (Large Aircraft Infrared Countermeasure) sustavu koji je razvio Northrop Grumman, a s novom narudžbom vrijednom 96 milijuna američkih dolara USAF kani opremiti svoje transportne avione C-130 i C-17, ponajprije one koji lete u međunarodnim operacijama. LAIRCM je senzorski obrambeni sustav zadnje generacije razvijen radi borbe protiv PZO sustava s infracrvenim navođenjem, odnosno opremanjem razmjerno sporih zrakoplova u zraku poput transportnih aviona i helikoptera. Procjenjuje se kako

je proteklih tridesetak godina proizvedeno više od 700 000 MANPADS (Man-portable air-defense systems) lakih PZO sustava, a prema iskustvu USAF-a oni u prosjeku predstavljaju najčešću prijetnju. Naime, prema analizi USAF-a tijekom proteklih 25 godina 90% gubitaka uzrokovano je MANPADS sustavima, a uporaba sustava za izbacivanje "mamaca" pokazala se nedostatnom jer MANPADS projektili postaju sve "pametniji" odnosno otporniji na takav oblik obrane zrakoplova. Obrambeni senzorski LAIRCM čine dva glavna laserska senzora koji se ugrađuje na stražnji dio trupa zrakoplova, i oni služe za "napad" na lansirane PZO projekte, te pet pomoćnih senzorskih su-

stava koji se postavljaju na različita mjesta duž zrakoplova s funkcijom upozoravanja na lansiranje projektila i njihovo približavanje. LAIRCM nije namijenjen fizičkom uništenju PZO projektila, nego on nakon lansiranja MANPADS-a svojom laserskom zrakom "zbunjuje" glavu za navođenje i na taj način projektil preusmjerava u drugu putanju. LAIRCM svojom laserskom zrakom nastoji nadomjestiti infracrveni "potpis" u percepciji lansiranog projektila, koji iza sebe ostavljaju transportni zrakoplovi. LAIRCM je potpuno automatiziran, odnosno aktivira se samostalno bez potrebe za intervencijom posade zrakoplova.

I. SKENDEROVIĆ

GRČKA NABAVLJA DODATNE DVIJE PODMORNICE TYPE 214

Nakon što je grčko ministarstvo obrane najavilo otkazivanje ugovora o gradnji četiriju podmornica s njemačkim brodograđevnim konzorcijem ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS) u rujnu 2009., izjavom danom 13. ožujka postignut je sporazum s TKMS-om oko rješavanja navedenog spora. Izvornim ugovorom, potpisanim u veljači 2000., planirana je isporuka triju novih podmornica Type 214 grčkoj ratnoj mornarici s opcijom narudžbe četvrtog plovila koji je grčko ministarstvo obrane pokrenulo u svibnju 2002.

Tehnički problemi s prvom podmornicom u klasi, HS Papanikolas, usporili su program gradnje i u cijelosti se negativno odrazili na njegov nastavak. Grčka je odbila primiti dostavljenu im podmornicu Papanikolas 30. rujna 2006., zbog pitanja stabiliteta plovila pri visokim stanjima mora.

Sporazum između Atene i TKMS-a je postignut tako da Grčka objavi dostavu prve podmornice i narudžbu za dodatne dvije koje će se graditi u brodogradilištu Hellenic. Grčka vlada odlučila je proda-

ti podmornicu Papanikolas trećoj strani. Zauzvrat, TKMS će se odreći odštetnog zahtjeva protiv Atene čime su otvorili put za prodaju većinskog udjela (75,1%) u brodogradilištu grupi Abu Dhabi Mar dok će oni sami imati 24,9%.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: BAE Systems

Tvrtka BAE Systems dostavila je zadnje od 24 oklopna vozila BvS10 Viking Mk 2

BVS 10 MK II ZA BRITANSKU VOJSKU

britanskom ministarstvu obrane. Ugovor je sklopljen u srpnju 2009., a vrijednost mu je 21 milijun funti. Razlog za nabavu nove inačice jest taj što se starija inačica BvS 10, u britanskoj vojsci ima naziv Viking, pokazala vrlo dobrom u Afganistanu. Dobra terenska pokretljivost i solidna zaštita omogućuju vojnicima uspješno obavljanje zadaća na terenu. No, pojava improviziranih eksplozivnih naprava izložila je vozila novoj prijetnji kojoj se trebalo prilagoditi. Ta je pril-

godba došla u obliku inačice Mk II. Nova inačica ima jači oklop, snažniji motor i alternator za bolju i stabilniju opskrbu električnom energijom koja je potrebna za rad elektroničkih uređaja koji se u nj ugrađuju. Načinjene su i manje izmjene na upravljaču, ovjesu i kočnicama. Unatoč dodatnom oklopu Mk II i dalje može ploviti preko vodenih zapreka. Drugi kupac inačica Mk II je Francuska koja je u prosincu 2009. naručila 53 vozila.

M. PETROVIĆ

BRODOVI PRESRETAČI ZA INDIJSKU OBALNU STRAŽU

Indijsko ministarstvo obrane dodijelilo je domaćoj kompaniji Larsen & Toubro (L&T) ugovor o projektiranju i gradnji 36 vrlo brzih brodova presretača za potrebe indijske obalne straže. Procijenjena ukupna vrijednost ugovora iznosi oko 164,56 milijuna eura odnosno 4,57 milijuna eura po jednome brodu i jedna je od glavnih inicijativa koje poduzima vlada za jačanje sigurnosti obalnog područja. Osnovne odlike tr-

pova brodova presretača očitovat će se u uporabi aluminijske slitine pri čemu će se osnova pogonskog sustava temeljiti na vodomlaznim propulzorima koji omogućuju brz odziv što je od iznimne važnosti za takve aplikacije. Presretači će također imati mogućnost učinkovitog djelovanja u plitkoj vodi čime su pokrivene kritične akcije djelovanja uz obalu. Očekuje se kako će novi brodovi znatno pridonijeti sigurnosti indijske obale.

Projekt broda izrađuje se u matičnoj kompaniji Larsen & Toubro, u njihovom modernom Ship Design Center koji je sastavni dio odjela Heavy Engineering Division. Brodovi se planiraju graditi u postojećem brodogradilištu u Hazirai, ali i u novom brodogradilištu koje se treba tek otvoriti u Katupalli blizu Ennore, također u vlasništvu Larsen & Toubroa.

M. PTIĆ GRŽELJ

BRAZILU DOSTAVLJENI PRVI HELIKOPTERI Mi-35M

Potkraj ožujka Brazilu su dostavljeni prvi borbeni helikopteri Mil Mi-35M (NATO oznaka Hind E), koji su naručeni od Rusije. To je rezultat ugovora koji je Brazil krajem 2008. sklopio s Ruskom Federacijom. Za 300 milijuna američkih dolara naručeno je 12 helikoptera, te određena količina naručanja, potrošnog materijala, zamjenskih dijelova, ispitne opreme i alata, te prateće dokumentacije. Na natječaju za novi borbeni helikopter koji je Brazil okončao 2008., Milovi suparnici bili su borbeni helikopteri EADS-ov Tiger te talijansko-turski kandidat A129 Mangusta International.

Borbeni helikopter Mi-35M je izvozna (modernizirana) inačica borbenog helikoptera Mi-24VM, koji odlikuje niz poboljšanja, produljenog životnog vijeka na 20 godina, poboljšane letne performanse zahvaljujući manjoj ukupnoj težini letjelice i sustavu nosećeg i repnog rotora preuzetog s borbenog helikoptera Mi-28, te znatno bolje otpornosti na oštećenja. Arsenal naoružanja čine: navođeni protuoklopni projektili 9M120 Ataka i 9M114 Šturm; navođeni projektili zrak-zrak 9M39

Igla-V, dvocijevni top GŠ-23L smješten u tureli NPPU-24 (po želji naručitelja može se zadržati dobro prokušana strojnica JakB-12,7), te nevođene rakete S-5 (57 mm), S-8 (80 mm), S-13 (122 mm), S-24 (240 mm). Uz to, moguće je nošenje i klasičnih bombi od 50 do 500 kg, napalm bombi, KMGU-2 dispenzera bombi-mina, bacača granata AGS-17, te GUV kontejnera za streljačko naoružanje (unutar njega se nalaze dvije strojnice GŠG-7,62, i jedna strojnica JakB-12,7).

I. SKENDEROVIĆ

Unatoč globalnoj recesiji i strožim kriterijima pristupa sajmu, ove je godine IWA, održan u Nürnbergu od 12. do 15. ožujka 2010., nadmašio sva očekivanja organizatora

IWA & OUTDOORCLASSICS 2010

NAMJENSKI SAJAM KOJI JE PREVLADAO LOVAČKE I SPORTSKE OKVIRE

Sve veća potražnja specijalizirane sigurnosne opreme uzrokovana općom nesigurnosti društva diljem svijeta odrazila se i na sam sajam koji se sve više okreće ovom dijelu tržišta te prelazi tradicionalne rekreacijske okvire.

IWA Show sasvim je sigurno najveći europski, ako ne i svjetski poslovni sajam tematski orijentiran na namjensko oružje i prateću opremu. Ciljano područje ovog sajma ponajprije su tradicionalno lovci, sportski strijelci te kolekcionari oružja, no ova je godina definitivno pokazala da se osnova i budućnost ovog sajma sasvim sigurno kreće u smjeru sigurnosti. Porast sve brutalnijih i bezobzirnijih oblika klasičnog kriminala te kriza uzrokovana

globalnom recesijom u svjetskoj ekonomiji diljem svijeta stvorila je osjećaj nesigurnosti u civilnom društvu.

Uočivši povoljan trenutak te razvoj situacije organizatori IWA sajma slobodno mogu trljati ruke od zadovoljstva budući da je ove godine i oboren rekord sajma po broju izlagača. Na IWA & Outdoor Classicsu 2010 bio je 1 141 izlagač iz 55 zemalja što je i službeni rekord sajma.

Struka struci

Ukupno 32 214 posjetitelja dobar je rezultat pošto je postojala bojazan da će zbog rigoroznijih mjera nadzora posjeta i ulaska na sajam odaziv biti lošiji. Naime, svaki je posjetitelj morao unaprijed dokazati svoju kompetentnost tj. stručnost

da dolazi iz branše oružja ili opreme kako bi uopće mogao nazočiti sajmu. Revnost u provjeri osjetili su i brojni akreditirani novinari koji nisu navikli na takav tretman. Nažalost, brojni incidenti počinjeni vatrenim oružjem u Njemačkoj i nekoliko prošlogodišnjih slučajeva krađa na sajmu prisilili su organizatora na takav oblik dodatne zaštite.

Za razliku od prijašnjih godina, ove je godine IWA-om definitivno prevladavala tema provedbe zakona i sigurnosti koja je također privukla pozornost mnogih uglednih osoba iz njemačkog javnog života. Tako je Joachim Herrmann, bavarski ministar unutarnjih poslova, u svom uvodnom govoru na otvaranju sajma istaknuo sljedeće: "Nažalost, broj nasilnih napada

na naše policajce znatno se povećao u posljednje vrijeme. Stoga je vrlo važno stalno poboljšavati zaštitnu opremu.”

Usredotočenost na sigurnost i nužnost takvih potreba znatno je povećala potrebu za službenim oružjem i sigurnosnom opremom namijenjenim ponajprije službenim agencijama, sigurnosnim stručnjacima i tjelohraniteljima koja je opsežnija nego ikada prije. Kako bi zadovoljili zahtjeve za takvim potrebama organizatori su cijelu dvoranu br. 6 pretvorili u središte zbivanja oko područja sigurnosti i policijskog specijalističkog naoružanja i opreme. Osim izlagača sa svojim proizvodima u ovoj su se hali pod motom “Specijalisti specijalistima” održavale i žive demonstracije različitih postupanja i prezentacije učinkovitosti pojedinih proizvoda kao i tematskih konferencija na temu “Aktualnih trendova u sigurnosti”, a sve u organizaciji neprofitne specijalističke policijske udruge PiD (Polizeitrainer in Deutschland e. V) i Police Management Academy iz Münstera. Osnovna ideja vodilja jest novim tehnologijama i praktičnijim, učinkovitijim proizvodima omogućiti profesionalnim policijskim djelatnicima bolju osobnu zaštitu i preventivno djelovanje na sprečavanju kaznenih djela.

Koliko se priča o sigurnosti ozbiljno shvatila i kakav veliki potencijal je prepoznat u tom dijelu poslovanja vidljivo je bilo i po onim izlagačima koji su na IWA-i došli predstaviti čak i tako usko specijalizirane proizvode poput raznih sefova i druge zaštitne opreme koja nije vezana izravno za oružje!

Sigurnost kao glavna tema

Od oružja, opreme i raznih potrepština namijenjenih osobnoj i sigurnosti raznih specijalističkih tvrtki raspon je bio uistinu širok. Sve što je namijenjeno sigurnosti, od robe koja se više-manje bez nekih ograničenja smije i može nabaviti do sofisticiranog oružja i opreme namijenjene isključivo policijskim i sličnim službama, dakle sve.

Dominacija oružja M16/M4 dizajna - proizvođača Barret i Heckler& Koch za nijansu je bila iznad drugih.

Švicarski Sig, uz već svoju nadaleko poznatu liniju jurišnih pušaka 550 tržištu je ponudio i model 556, jurišnu pušku kalibra 5,56 NATO

Dominantno oružje na sajmu su bile raznorazne izvedbe legendarne američke jurišne puške M16 odnosno M4. Sportske inačice, poluautomatske, snajperske, policijske, čak i lovačke izvedbe ove puške dominirale su među izložbenim eksponatima. Nažalost za posjetitelje, mnogi njemački proizvođači ovog oružja poput odličnog Oberland Armsa jednostavno nisu dali čak niti doznaknuti svoje izložbene primjerke, a sve pod utjecajem strogog režima na sajmu. Dopusšteno je bilo samo slikanje njihova oružja, no zato su drugi proizvođači, mahom američki, bez ikakva problema dopuštali rukovanje i razgledavanje svoja oružja. Od njih bismo svakako

izdvojili američku tvrtku Barrett, čvenu po velikokalibarskim snajperskim puškama M82, M95 i M98 kalibra .50 BMG, koja je europskoj javnosti izložila svoju najnoviju jurišnu pušku namijenjenu policiji i specijalnim postrojbama, a čija se izrada temelji na prepoznatljivijoj liniji jurišne puške M4. Barrett je, i inače, već duže vrijeme uspio sebe dovoljno etablirati u sam vrh proizvođača M4 oružja te danas njihovi modeli uživaju veliki ugled. Nakon puške M468, koja je među prvima bila tržištu ponudila platformu M4 u novome potentnom kalibru 6,8 SPC (Special Purpose Cartridge), Barrett je na tržište izbacio model REC7, znatno poboljšanu pušku kojom

misli zauzeti dobar dio policijskog tržišta. Napravljen u 6,8 SPC, istom kalibru kao i M468, REC7 za razliku od svog prethodnika M468 rabi sustav pogonjen klipom. REC7 je čisti dokaz kako se vremena na tržištu mijenjaju, budući da su još do prije nekoliko godina iz samog Barretta tvrdili da nemaju nikakvih planova praviti pušku pogonjenu klipom. Bjelodano je da osim što je Barrett napravio takvu pušku, velike nade polažu i u potentnost kalibra 6,8 SPC, a koji bi na platformi puška/kalibar mogao u budućnosti ući i u američke vojne specijalne postrojbe. Nedvojbeno je da vlasnici Barretta računaju na veliki ugled u vojnim krugovima, a koji su stekli svojim snajperskim puškama. U prilog tome je i Model 98B, njihova najnovija snajperska repetirka izrađena u trenutno najpopularnijem snajperskom kalibru .338 Lapua Magnum, a koji je i ove godine privukao veliku pozornost stručnjaka.

Širok raspon oružja i opreme

Kada je riječ o osobnom oružju pripadnika sigurnosnih agencija i specijalnih postrojbi nikako ne treba zaboraviti spomenuti Heckler & Koch s čitavom paletom proizvoda koja uključuje strojnice i bacače granata kojih doduše ovdje nije bilo, ali je zato izloženo sve ostalo. Vrh ponude i ovaj put svakako su puške MR223 i MR308 (obje u nazivu imaju oznaku kalibra), poluautomatske izvedbe jurišnih pušaka 416 kalibra 5,56x45 (.223 Remington) i 417 kalibra 7,62x51 (.308 Winchester), a koje za razliku od puške G36 prate liniju M4. Ove puške, poput Barretta REC7, rabe sustav pogonjen klipom, ali, dakako, onako kako to vide u H&K. Naime, iako u svojoj osnovi ista, ova se rješenja razlikuju od proizvođača do proizvođača koji svaki ima svoje male tajne i rješenja kojima se razlikuje od drugih. Na prvi pogled nevažni detalji, no u funkciji oružja oni mogu biti itekako odlučujući. Za razliku od Barretta koji se u svojoj filozofiji tržišta oslanja na novi 6,8 SPC kalibar, Heckler & Koch

se ipak odlučio na tradicionalniji izbor odnosno izvedbu u kalibru 7,62x51 NATO računajući očito na njegove bolje logističke mogućnosti i veću raširenost diljem svijeta. Ne treba smetnuti s uma da je kalibar 7,62x51 bio službeni kali-

paletom ponude ističe S&W koji gotovo da nema dijela tržišta koji nije uspio pokriti svojim puškama, osim vojske gdje još nije ušao. Da je riječ o izvrsno prepoznatim potencijalima dizajna M16 dovoljno pokazuje i činjenica da se

Barretova jurišna puška inspirirana modelom M4

bar NATO saveza te je prisutniji među članicama dok je 6,8 SPC i dalje vrlo egzotičan kalibar, posebice izvan SAD-a. Od H&K-a također treba izdvojiti UMC (Universal Self loading Carbine) kalibra .45 ACP, poluautomatsku izvedbu osnovnog modela kratke strojnice UMP, namijenjenu civilnom tržištu, snajperske puške te cijelu paletu pištolja temeljenu na prepoznatljivoj liniji pištolja USP (uključujući P 2000 i P 3000/P30).

Potencijal i neosporna privlačnost linije puške M16, odnosno njezine nasljednice u specijalnim postrojba M4 prepoznata je tako da je svake godine sve više proizvođača koji se odlučuju predstaviti i svoju inačicu. Dok se jedni odlučuju samo na sklapanje puške od dijelova različitih proizvođača koju prodaju pod svojim imenom (slično poput slaganja računala na tržištu računalnog hardvera), drugi se odlučuju na u potpunosti svoju proizvodnju. Tako i tipično "pištoljske" kompanije poput kanadskog Para Ordnancea i Smith & Wessona nude svoje inačice puške M16/M4. Posebice se

nude čak i sačmarice u njezinu ruhu, i to u ponudi turske kompanije Safirarms. Ova širem tržištu relativno nepoznata kompanija nudi svoje izvedbe puške M16/M4 u kalibru .410 (36) kapaciteta 10+1 metaka. Čak i Umarex, vlasnik nadaleko čuvenog branda Walther, pod Coltovim imenom tržištu nudi jeftine inačice u kalibru .22 LR ponajprije namijenjene rekreativnom i sportskom streljaštvu.

Za razliku od velike većine, postoje i oni proizvođači koji su se, iako u svojoj ponudi imaju neku od pušaka dizajna M16, ipak odlučili veće težište staviti na originalne dizajne te ponuditi i neke svoje inačice jurišnih pušaka. Tako je švicarski Sig, uz već svoju nadaleko poznatu liniju jurišnih pušaka 550 tržištu ponudio i model 556, jurišnu pušku kalibra 5,56 NATO. Za razliku od prijašnjih modela, ova je puška u potpunosti dizajnirana u Sigovoj američkoj podružnici SigArmsu te bi trebala predstavljati njihovu perjanicu u cilju osvajanja američkog policijskog tržišta.

Talijani su pak ostali vjerni svojim originalnim dizajnima. Tako već Benelli, čuven po svojim robusnim i pouzdanim sačmaricama M3 i M4 (usvojila ih je i američka vojska pod oznakom M1014), tržištu od prošle godine nudi MR1, poluautomatsku pušku/karabin namijenjenu ponajprije civilnom tržištu. U stvari je riječ o već viđenoj Berettinoj pušci Beretta RX4 Storm, koja je u stvari ništa drugo doli puška koja se proizvodi u Benellijevoj tvornici na originalnom i patentiranom ARGO sustavu (Auto-Regulated -Gas-Operated). U poslovnom planu Beretta Holdinga čiji je Benelli dio od 1983. godine Beretta RX4 Storm je trebala biti namijenjena policijskom tržištu, a MR1 civilnom. Zanimljiv i prikladan, uz to još i dokazan kao pouzdan (na sačmarici M4) ovaj dizajn nikako da pronade put do policijskog tržišta što zbog pravnih regulativa u SAD-u što zbog dominacije dizajna pušaka M16/M4. Beretta ima i svoju jurišnu pušku ARX-160, koja je nastala u sklopu talijanskog programa Soldado Futuro, no

vidljivo je da i oni pokušavaju parirati konkurenciji koja nudi oružje M16/M4 dizajna. Najveće promjene ogledaju se u dotjerivanju već standardnih pušaka dodatnom opremom poput različitih inačica fiksnih i sklopivih kundaka, prednjih drški, prigušivača, skrivača plamena, "bipoda" i, dakako, neizbježnih Picatinny obloga/platformi za montažu. Valja istaknuti odlične i dojmive te vrlo popularne sačmarice Saiga, izrađene na osnovi čega drugog nego sveprisutnog Kalašnjikova.

Specijalističko oružje

Od specijalističkog oružja, a koje bi bilo zanimljivo spomenuti, treba istaknuti američki KRISS (dobio naziv prema indonezijskom tradicionalnom nožu zakrivljene oštice) kalibra .45 ACP koji se prvi put predstavio europskoj javnosti. Ova, kako je neki nazivaju revolucionarna (iako je danas teško nešto na području oružja nazvati revolucionarnim) bilo bi bolje nazvati radikalnom kratkom strojnicom. Naime, dizajn je

nazovimo ga utegom s tendencijom okomitog padanja, što je i osnovna odlika ovog sustava. Takvim rješenjem namjera je konstruktora povećati nadzor nad oružjem prilikom pojedinačne i brzometne paljbe masivnim i teškim zrnima kalibra .45 ACP. Prema navodi-

Na sajmu je bila izložena profesionalna odjeća, balistički štيتovi, kacige, dalekozori...

ma proizvođača, a i prema dosadašnjim testiranjima, navodno je postignuto smanjenje od 60% manje subjektivnog osjećaja udara u rame strijelca te čak do 90% manjeg odskoka cijevi tijekom paljbe! Brzina paljbe iznosi 1 000 metaka u minuti, a moguće je birati između pucaanja jednog, dva ili brzometne paljbe. KRISS rabi Glockove spremnike kapaciteta 13 metaka (s modela Glock 21) te originalne vlastite produkcije kapaciteta 30 metaka. Za 2010. godinu proizvođač najavljuje KRISS u kalibru .40 S&W te pred kraj godine i model u kalibru 9 mm PARA. Zanimljivo je vidjeti hoće li ova kratka strojnica u budućnosti uspjeti na policijskom tržištu što prema potencijalu svakako zaslužuje.

Na području kratkog vatrenog oružja gotovo da nije bilo nikakvih novina. Ono što valja izdvojiti jest 4. generacija Glocka, koja se od 3. generacije razlikuje u redizajniranom kućištu (rukohvatu) radi određenih problema s modelima kalibra .40 S&W, teksturi čekiranja rukohvata, promjenjivim stražnjim dijelom

Glock 4. generacije

ona kao tipično vojno oružje ovdje nije bila prisutna.

Zapaženim nastupima već godinama ruske tvrtke nude svoje jednostavno, pouzdano i robusno oružje temeljeno na prepoznatljivom dizajnu jurišne puške AK 47, popularnog Kalašnjikova. U njihovoj ponudi nema ništa nova, no

uistinu neobičan s patentiranim "Super V Systemom" prema kojem KRISS puca iz zatvorenog zatvarača (zbog povećanja preciznosti pogotka prvim hicem) s odgođenim/usporenim otvaranjem. KRISS-ov je zatvarač smješten u dijelu polimernog kućišta između rukohvata i spremnika, male je težine te spojen

rukohvata što je već postalo i svojevrsni standard, širim i ambidekstralnim utvrđivačem spremnika, dvodijelnom povratnom oprugom i određenim modifikacijama na spremniku.

Drugi proizvođači ne nude ništa nova, a veći poput Smith & Wessona, Sig Sauer i Češke Zbrojovke nude varijacije na temu starijih modela. Tako Zbrojovka ponosno ističe svoj novi službeni model CZ 75 P07 koji nije ništa drugo no mješavina polimernog kućišta s neznatno izmijenjenom navlakom SP01.

Dodatna oprema

Glede ostale dodatne opreme vrlo su zamijećeni nastupi tvrtki poput Blackhawk, 5.11, Fab Defence, Safariland, COP, Oakley Icon, GK Professional, Radar, Taser i dr., čija se ponuda temelji na opremi, a ne na oružju.

Profesionalna odjeća, namjenski holsteri, namjenske baterijske lampe, profesionalne torbe, dalekozori, nesmrtonosne naprave namijenjene samoobrani (Taser i dr.) balistički štitovi i kacige, balistički kalkulatori, borbeni zaštitni kompleti za specijalne i interventne postrojbe, dalekozori, razni ciljnici,

specijalno streljivo i dr., sve je imalo svoje mjesto na sajmu. U ponudi vrhunskih proizvođača zamijećeno je sve više kineskih tvrtki koje nude robu još nedokazane kvalitete, no izvanrednih, vidljivo kopiranih zapadnjačkih dizajna. Brojne, najviše kineske tvrtke nude vjerne "air soft" replike oružja koje sve više postaju tražena roba i pravi prodajni hit.

Dodatna oprema za oružje sve više i više pronalazi nove smjerove. Tako je

nabaviti kratku strojnicu, jurišnu pušku ili čak sačmaricu. Možda je razonoda taj vrlo prozaičan i realan razlog ili se eventualno htjelo nadići određena zakonska ograničenja pojedinih država glede zabrane posjedovanja nekih tipova oružja u sigurnosnim/zaštitarskim agencijama. Neke izložene platforme uistinu imaju smisla dok druge ne samo da nemaju smisla nego se iz njih kada je sklopljen kundak ne može ni pucati!

Pištolj CZ 75 P-07

Zanimljiva kratka strojnica KRIS

ove godine na IWA-i zamjetan osobiti trend ponude raznih platformi za oružje među kojim prednjače izraelske tvrtke. Po uzoru na sada već čuveni izraelski Corner Shot koji su mnogi predstavili i promovirali kao oružje, a koji je u stvari samo platforma za oružje, nekoliko manjih tvrtki iz Izraela predstavilo je svoja zanimljiva viđenja platforme tj. držača (slobodno ih možemo nazvati i nosače) pištolja. Osnovna ideja tih platformi jest pištolj konvertirati u oružje kojim je moguće pucati s ramena i dvoručno poput pucanja kratkom strojnicom. Iako ideja nije nova (primjeri Luger P08 i Mausera C96 s početka XX. stoljeća), nije jasno što se time želi postići. Pištolj je pištolj i ne treba pokušavati od njega napraviti moćnije oružje jer on to jednostavno nije! Ako trebamo oružje veće paljbeno moći i učinkovitosti, tada ćemo

Vrlo je vjerojatno samo riječ o prototipu na kojem konstruktori nisu uočili evidentnu grešku u dizajnu?!

Najzanimljivija i najiskoristivija platforma dolazi od EMA Tactical, tvrtke s velikim iskustvom u konvertiranju oružja i izradi dodatne opreme. Njihov sustav RONI čini se najlogičnijim izborom s nizom praktičnih rješenja. U samo 10-ak sekundi možete svoj Glock (navodno pripremaju platforme i za druge modele, uključujući i naš HS kao i najnoviji XDM) pretvoriti u oružje kojim možete pucati brže, preciznije i na veće udaljenosti. RONI ima teleskopski kundak, prednji sklopivi rukohvat (foregrip) te Picatinny šine sa svih strana što daje više opcija prilikom opremanja oružja/platforme različitim optoelektroničkim ciljnicima, laserima ili baterijskim svjetiljkama. Navodno je namijenjen i policijskim specijalnim postrojbama.

Nažalost, malo je teško razumjeti da specijalnoj policiji uz klasične kratke strojnice treba konverzija koja pištolj pretvara u "kratku strojnicu" samo bez mogućnosti brzometne paljbe. Uz u SAD-u ne bezazlenu cijenu od 400 dolara.

Neumornost i kreativnost industrije noževa

Proslavljajući 10. godišnjicu ustoličenja nagrade IWA International Knife

Činjenica da je još uvijek moguće primijeniti inovacije u objekt koji je bio jedan od prvih postignuća u povijesti čovječanstva, pokazuje mnogo o neumornosti i kreativnosti industrije noževa. Prema priznanjima članova vrlo uglednog žirija, ove su godine svi bili ugodno iznenađeni razinom inovacije i pametnih ideja pretočenih u finalni proizvod.

Tako je u kategoriji Gourmet pobjednikom proglašen nož 9.47 "Prestige" tvrtke Atelier Perceval. Prema žiriju

Inspiraciju za izradu ovog noža navodno je stari majstor Gil Hibben našao u tome kako je legendarni Jim Bowie zamišljao svoj idealni nož. Inače je Gil Hibben najpoznatiji kao službeni "oružar" i tvorac noževa Klingonskog carstva iz popularne serije Zvezdane staze (Star Trek) filmske franšize, a izradio je i noževe za filmove poput Ramba i mnoge druge. Nagradu za dizajn dobio je nož Centofante Tribute #6055 američke tvrtke Columbia River Knife & Tool (CRKT), zbog svoje male težine, jednostavnosti i elegancije dok je nagradu za inovaciju dobio nož Handlelight M390 njemačke tvrtke Carl Linder Nachf. e.K iz poznatog njemačkog nožarskog grada Solingen zbog samoosvijetljavajućeg sustava ugrađenog u držak izrađen od močvarnog hrasta, oštrice od čelika prve klase i izvanredne ergonomije.

Nagrada za nož godine (Knife of the Year 2010) pripala je nožu Laguiole Design Robert Beillonnet, klasičnom, jednostavnom i prelijepom u tradicionalnom stilu napravljenom nožu predstavljenom u ponudi francuske tvrtke PassionFrance. Zanimljivost ovog noža jest ugradba vadičepa u dršku bez ikakvog narušavanja skladnih linija noža. ■

Award i s više od 100 izlagača iz cijelog svijeta, IWA je na jubilej svoje popularne i vrlo cijenjene nagrade postao i najveći svjetski sajam noževa.

Svake godine tvrtke iz cijelog svijeta dolaze na IWA-u predstaviti inovacije u materijalu, proizvodnji, sustavima za zaključavanje i dosege u dizajnu izrade noževa. Da bi nagradili trud izlagača i proglasili tzv. bestselere među najprodavanijim noževima, organizatori su prije deset godina uveli sustav nagrada. Nagrade se dodjeljuju u četiri različite kategorije: gurmanski/restoranski (Gourmet) nož, noževi za rekreaciju (Outdoor), nož specijalne namjene (Special) i kolekcionarski (Collector) nož.

Usvojene su i dodatne posebne nagrade, a sve da bi se nagradio dobro osmišljen i inovativan dizajn noža budući da je estetska strana noževa sve više na cijeni kod kupaca.

detalj koji je prevagnuo na stranu ovog noža jesu tradicionalni, klasični, nenametljivi vijci kojim je pričvršćena ručka noža. Jednostavno prije svega. U kategoriji Outdoor pobijedio je nož Case Hawk Bill Pruner tvrtke W.R. Case & Sons Cutlery Company. Razlog pobjede ovog noža leži u njegovom tradicionalnom izgledu s dozom kulturnog naslijeđa područja iz kojeg dolazi. U kategoriji Special pobjednikom je proglašen Delta Special Ops "Col Moschin" set od dva preklopna (folder) noža talijanske tvrtke Fox Knives. Ova posebna kombinacija od dva taktička noža žiri je oduševila praktičnošću. Oba noža imaju sječivo tipa "spear point" napravljena od vrlo dobrog i otpornog N690 nehrđajućeg čelika izrađenog u tvrtci Bohler u Austriji. U kategoriji Collector pobijedio je nož Gil Hibben Old West Bowie koji je predstavila tvrtka Swords & more GmbH.

HULC SMANJUJE ZAMOR I OZLJEDE VOJNIKA

Današnji vojnik-pješak mora nositi mnogo više različite opreme preko teških terena nego ikada prije u povijesti. Napredna tehnologija osigurava prednost nad protivnikom, ali po cijenu povećanja težine opreme i opterećenja vojnika

Da bi se smanjio zamor i ozljede vojnika, projektiran je mehanički kostur (HULC Human Universal Load Carrier) - skeletno mehaničko pojačalo ljudske snage, zajednički pothvat inženjera tvrtke Lockheed Martin Missiles and Fire Control (iz Orlanda, na Floridi) i Berkeley Bionics (Berkeley u Kaliforniji).

HULC sustav je hidrauličkom pokretani antropomorfni vanjski skelet (mehaničko pojačalo ljudske snage) na kojem normalni pokreti korisnika nisu spriječeni, a pri uporabi su sigurni za korisnika. Kad se uvidjela moguća primjena koncepta, Berkeley je razvio vanjski kostur, a Lockheed Martin izradu i testiranje prototipa. Vojnici mogu rabiti HULC za prenošenje tereta sprijeda i straga, do težine od 100 kg pri čemu ne treba računati težinu samog HULC-a koja iznosi oko 24 kg. Podizanje i prenošenje tereta može se također obavljati bez električne energije. Sustav u biti prenosi težinu nošenog tereta na zemlju preko snagom pokretanih mehaničkih nogu od titanove legure. Operatori mogu podizati teret, hodati, trčati i činiti duboke čučnjeve. HULC je podesiv da bi pristajao vojniku visine od 160 do 185 cm, jer većina vojnika potpada u te visinske okvire.

Vojnici mogu rabiti HULC za prenošenje tereta sprijeda i straga, do težine od 100 kg

Sustav je trenutačno demonstriran unutar nadziranog okoliša

Berkeley je projektirao elektroniku za HULC, a uključuje namjensko računalo koje nadzire sustav i održava te sinkronizira pokrete vanjskog skeleta s vojnikom. Maksimalna radna temperatura za HULC je do 53 Celzijeva stupnja. HULC je pokretan litij-polimernom (punjivom) baterijom od 60V i maksimalnom vršnom strujom do 100A. Sustav troši 250W snage, ali je smanjuje ako se vojnik ne kreće. Svaki baterijski komplet težak je šest kilograma te omogućuje jednosatno kretanje pri normalnoj brzini hodanja od 4,8 km/h. Maksimalna

brzina je 11km/h za dulje pruge (maratonska brzina trčanja) te kratki sprint brzinom od 16 km/h.

Tvrtka Lockheed Martin ima ekskluzivni licencni ugovor s Berkeley Bionics za projekt HULC-a. Berkeley je izvorno razvio HULC pri čemu je agencija DARPA financirala dio istraživanja jer je riječ o zanimljivoj tehnologiji s mogućom širom vojnom uporabom. HULC je također modularni sustav koji omogućuje borbenim postrojbama jednostavnu zamjenu dodataka i komponenata izravno na terenu. Sustav ima dodatke (priključ-

ke) za podizanje teških objekata kao što su topovske granate, te složeni komplet za prenošenje ranjenika s bojišnice.

Sustav je trenutačno demonstriran unutar nadziranog okoliša, a sljedeći je korak (predviđen za ovu godinu) predstavljanje prototipa za rad u operativnom, stvarnom, okolišu. U tijeku su pregovori, koji su još uvijek u ranoj fazi, za mogućnost ulaska u program "vojnici budućnosti", ali je glavni cilj što prije započeti terenska testiranja HULC te tako početi prikupljati stvarne podatke o mogućnostima i nedostacima koncepta. ■

Operatori mogu podizati teret, hodati, trčati i činiti duboke čučnjeve

Leonard ELERŠEK

Kad je Jugoslavija 1948. ušla u politički sukob sa Sovjetskim Savezom, Ferenčinino vojevanje na Istočnom bojištu i deset srušenih sovjetskih zrakoplova postaju olakotna okolnost, pa je pušten na slobodu

VLADIMIR FERENČINA

- AS IZ BIŠKUPCA

Vladimir Ferenčina rodio se u Biškupcu kraj Varaždina 17. listopada 1905. u imućnoj obitelji. Živahan i

vedar dječak osobito izraženog natjecateljskog duha odlučio se za poziv vojnog pilota. Godine 1930. pohađa

Pilotsku školu 1. zrakoplovnog puka VKJ u Novom Sadu. Zvanje vojnog pilota stječe 1934., a 1936. postaje borbenim pilotom lovačkog zrakoplova s činom kapetana 2. klase. Godine 1937. nalazi se u Engleskoj, na letačkoj obuci za bombarder Bristol Blenheim Mk I. Taj moderni britanski dvomotorni bombarder ulazi u naoružanje starojugoslavenkog ratnog zrakoplovstva neposredno prije II. svjetskog rata. Od ukupno 58 bombardera toga tipa, dobar je dio proizveden u pogonima zemunskog Ikarusa. Prije izbijanja Travanjskog rata, Ferenčina je promaknut u čin kapetana 1. klase te postaje zapovjednikom 218. eskadrile, 69. zrakoplovne grupe, 8. bombarderskog puka zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije. Njegova eskadrila Blenheima smještena je na uzletištu Rovine kraj Banje Luke. Potpuno je uništena u prvim naletima superiornoga njemačkog zrakoplovstva. Ferenčina je uz dosta sreće, s izvidnikom Varaždincem Konradom Grimskom, stigao do Zagreba te se vratio u Varaždin.

Istog je mjeseca pristupio ratnom zrakoplovstvu NDH. U lipnju je osnovana Zrakoplovna legija, lovačko-bombarderska zrakoplovna pukovnija na čelu s pukovnikom Ivanom Mrakom. Piloti lovci, među kojima je bio i Ferenčina, upućeni su u njemački grad Fürth kraj Nürnberga. Ondje se Hrvati osposobljavaju za letenje na lovcima Messerschmitt Bf109E preko dva prijelazna tipa zrakoplova. Nakon dva mjeseca obuke, 21 legionar

završava letačku obuku. Osnovana su dva zrakoplovna jata, a jedno (10. jato) povjereno je Vladimiru Ferenčini.

Dug put do bojišta

Ferenčina 28. rujna u skupini od 11 zrakoplova kreće u prelet prema bojištu. Nakon devet dana etapnog leta, na bojište stiže devet zrakoplova, a dva su doživjela havariju. Ostatak pilota nastavio je trening u Fürthu do 1. prosinca 1941. Oni u Mariupol stižu tek 16. prosinca.

Hrvatska lovačka skupina uključena je nakon dolaska u 52. njemačku lovačku pukovnicu (Jagdgeschwader 52), kao njezina 15. eskadrila (15. Staffel). Ruska je zima bila nemilosrdna, a temperatura padala ispod -40 stupnjeva. Ferenčina je na prve borbene letove poletio s uzletišta Kremenčug. U studenom je cijela postrojba preseljena na uzletišta Taganrog, na obali Azovskog mora. Pri jednom od borbenih letova, 2. studenog 1941., Ferenčina je nedaleko od Rostova, južno od mjesta Krepkaja, oborio svog prvog protivnika. Ruski pilot u zrakoplovu Polikarpov I-16 nije imao šanse. Pao je na područje pod nadzorom Nijemaca, pa mu je pobjeda priznata. To je zapravo bila prva hrvatska zračna pobjeda na Istočnom bojištu. Ferenčina uskoro zarobljava i jedan nenaoružani dvokrilac, vjerojatno tipa Polikarpov Po-2. Prisilio ga je na slijetanje gotovo bez ispaljena metka. Doduše, ispalio je tek rafal da zaplaši pilota. Još jedan I-16 ruši 24. prosinca.

Dana 2. svibnja 1942. Ferenčinina je postrojba premještena na uzletišta Sarabzusi i Eupatoria. Piloti lete u zaštitu bombardera koji djeluju po Sevastopolju. U letu 3. svibnja 1942. Ferenčina je pogođen i ranjen u žestokom srazu s nekoliko ruskih lovaca. U srpnju su, nakon pada Sevastopolja, ponovno intenzivirana zračna djelovanja. Hrvatski piloti 9. i 10. srpnja ostvaruju čak trinaest zračnih pobjeda, od čega jedna pripada Ferenčini. Varaždinac je uskoro promaknut u čin zrakoplovnog bojnika. Niže nove pobjede, a do kolovoza ostvaruje status zračnog asa s deset priznatih i šest nepotvrđenih pobjeda.

TARAN-BORBA

Događalo se na Istočnom bojištu, iako ne tako često, da su sovjetski piloti primjenjivali i tehniku poznatu pod nazivom "taran-borba". Taj su način borbe primjenjivali u početku rata, kad su njihovi zrakoplovi bili tehnički inferiorni u odnosu na neprijatelja. Taran je zapravo ruski izum iz I. svjetskog rata, a pomalo je sličan ruskom ruletu. Ruski pilot Nesterov, virtuoz zrakoplovne akrobatike, prvi je izveo takav napad. Svojim je nenaoružanim zrakoplovom nasrnuo na protivnika udarajući podvozjem o njegove repne upravljačke površine. Uspjeh je bio stopostotan, oba pilota su poginula. Ruski su piloti taran-borbu izvodili na nekoliko načina, no uglavnom u očaju. Primjeri su napad u čeonu dio zrakoplova, zasijecanje dijelova protivničkog zrakoplova elisom i izravni udar u zrakoplov. Samo zahvaljujući hladnoj glavi i vještini u upravljanju zrakoplovom, Ferenčina je 25. srpnja 1942. uspio preživjeti zračnu borbu iznad Novorosijska. Ruski je pilot u svom posljednjem naletu nasrnuo na njegov zrakoplov čelo u čelo, punom brzinom i pucajući iz svih strojica. Ferenčina je mirno usmjerio nos prema protivniku i zapucao. Izravni pogodak doslovno je raznio protivničku letjelicu. Ferenčina je poslije, vidno potresen, ispričao kako se ruski pilot-samoubojica nije stigao spasiti padobranom.

Sreća mu se nasmiješila 26. kolovoza 1942., kada je, nakon pogotka u motor njegova Messerschmitta Bf109G2, ipak uspio sletjeti bez ozljeda na uzletišta Krimskaja.

Sovjetski preokret

U drugom pohodu na Istočno bojište, 18. veljače 1943., Hrvati preuzimaju u Krakovu 11 "Gustava" Bf109G-2. Kreću po lošem vremenu za Lavov. Od prva četiri zrakoplova, na odredište stiže samo iskusni Ferenčina. No, ratna sreća je sada na strani Sovjeta. Posjeduju bolje letjelice, često američke proizvodnje, kojima upravljaju vrlo iskusni piloti. Hrvatski lovci drže se podalje od zračnih borbi. Sve su učestalija dezerterstva, a od starijih letača samo Cvitan Galić upisuje nove zračne pobjede. Ferenčina, koji je od svibnja ponovno na mjestu zapovjednika 10. jata, leti samo 16 izlaza i ne postiže nove pobjede. Hrvatsko i njemačko zapovjedništvo ovaj problem rješavaju pomlađivanjem postrojbe. Ferenčina u srpnju prelazi u postrojbu JG 104 u Fürthu, gdje se do 10. rujna 1943. novi hrvatski lovci obučavaju za buduća djelovanja na Istočnom bojištu. U trećem pohodu 4. lovačke skupine na Istočnom bojištu, Ferenčina je postavljen za zamjenika zapovjednika Hrvatske zrakoplovne legije, koja je poslije preimenovana u Hrvatsku zrakoplovnu skupinu (HZS). Skupina od 26. listopada 1943. djeluje na području Krima pod vodstvom Mate Dukovca.

Ferenčina se u kolovozu 1944. vraća u Hrvatsku, na dužnost zamjenika zapovjednika 3. zrakoplovne luke Mostar (Jasenica). U jesen 1944. zapovijeda 2. zrakoplovnim skupinom, koja se potkraj rata povlači na uzletišta u okolici Zagreba. Prije sloma NDH, s većinom svojih pilota prelijeće na područje pod nadzorom Titovih partizana u blizini Topuskog i Gline, gdje je zarobljen. U zatvoru je proveo tri godine. Kad je Jugoslavija 1948. ušla u politički sukob sa Sovjetskim Savezom, Ferenčinino vojevanje na Istočnom bojištu i deset srušenih sovjetskih zrakoplova postaju olakotna okolnost, pa je pušten na slobodu. Od tada Vladimir Ferenčina živi u Zagrebu, gdje je i umro 1985. O ovom je hrvatskom zrakoplovcu seriju članaka objavio ing. Josip Novak iz Varaždina. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Izvjешća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (III. dio)

Uz znatan napor i žrtvu od jednog ubijenoga i šestorice ranjenih te petnaestak zarobljenih pripadnika, hrvatska policija uspjela je 26. lipnja 1991. zadržati policijsku postaju u Glini i manji dio grada u svojim rukama. Srpske paravojne postrojbe, koje su toga dana napale Glinu, vjerojatno bi bile istjerane iz cijeloga grada da se u sukob nije umiješala JNA i, pod krinkom uspostavljanja "tampon-zone", omogućila srpskim ekstremistima kontrolu nad većim dijelom grada. Jednako tako, razmjешtanjem oklopnih snaga JNA je hrvatske branitelje u Glini dovela u okruženje, a obranu Gline u iznimno tešku situaciju. Unatoč tome, hrvatski branitelji u Glini su se održali sljedećih mjesec dana, sve do pokretanja napadne akcije srpskih pobunjenika (pod kodnim imenom *Žaoka*) krajem srpnja 1991. s ciljem likvidiranja hrvatskih branitelja u Glini, Topuskom i Pounju. Zapravo, može se pretpostaviti da bi hrvatski branitelji odbili i te napade snaga pobunjenih Srba da se u sukob nije izravno umiješala JNA. Napad koji je započeo 26. srpnja 1991. planirao je pobunjenički "Regionalni štab TO za Baniju i Kordun" u Glini, zajedno s Draganom Vasiljkovićem zvanim "kapetan Dragan", koji ju je vodio (detaljnije informacije o provedbi akcije *Žaoka* i događajima na Banovini i u Pounju navodi Jakša Raguž u svom radu "Pad policijske postaje Kozibrod", *Petrinjski zbornik za povijest i obnovu zavičaja*, god. IV, broj 9/2007).

O tijeku napada na Glinu govore izvješća neposrednih sudionika, pripadnika srpskih postrojbi. Tako izvješće Zorana Hercega, pripadnika Jedinice za posebne namjene SUP-a "SAO Krajine", od 31. srpnja 1991., govori o tijeku akcije zauzimanja policijske postaje u Glini 26. i 27. srpnja 1991. godine: "U 6 sati 26. 07. 1991. god. zajedno sa trojicom

rukovaoca ručnog bacača i njihovim pomoćnicima, kao i jednim puškomitraljezom, zauzeo sam položaj u nedovršenoj kući pored stočne pijace, između tenka i transportera JNA. U dogovoreno vrijeme u 10 sati otvorili smo vatru prema ustaškim rovovima iz RB-a, puškomitraljeza i automatskog oružja. Zbog nepodesnog terena, mogli smo pucati samo iz jednog RB-a, što nije dalo velikih rezultata, jer nismo imali mjesta za manevrisanje. Poslije dogovora sa Ilijom Vučkovićem pridružili smo se Crnogorčevoj trupi i probili se do nasipa, gdje smo bili izloženi jakoj neprijateljskoj vatri iz oružja i oruđa, pogotovo snajpera, ali smo uspjeli doći do veterinarske stanice, odakle nam je svako napredovanje bilo onemogućeno. Nismo znali sa koje strane nas gađaju. Rukovaoci RB-a i PM su se ukopali na nasipu i razmjenjivali smo paljbu sa ustašama. Sa zoljama i RB-om gađali smo njihove TAB-ove i rovove, mada smo imali dosta problema, jer je i ovdje bilo vrlo malo podesnih mjesta sa kojih se moglo tačno i bezbedno gađati. Kasnije smo utvrdili da smo jedan TAB uništili, a jedan oštetili. Ta razmjena vatre je trajala do otprilike 23 sata, kada je sa njihove strane paljba prekinuta. Koristili su samo snajpere i tromblonske trenutne mine, u slučajevima kada bismo pokušali proboj. Noć je protekla mirno, samo sa sporadičnom pucnjavom. U toku popodneva 27. 07. 1991. god. poslije neuzvrćene paljbe sa ustaške strane, a u dogovoru sa štabom krenuli smo u osvajanje policijske stanice. Od veterinarske ambulante, stigili smo do policijske stanice, a da nitko nije na nas pucao. Zaključili smo da su ustaše najvjerojatnije u toku noći napustili stanicu. Provjerili smo sve rovove i prostorije i nismo našli nikoga. Kada smo stigli do nasipa, od policijske stanice, vidjeli smo sa druge strane, na drugom nasipu još dva

rova-bunkera, i shvatili da su oni odatle otvarali najveću vatru na nas, a mi nismo znali odakle pucaju. Po meni, to je velika greška onih koji su osmatrali ustaške položaje, a za te rovove uopšte nisu rekli da postoje, što je moglo koštati glave nekoga od nas, zbog njihove neozbiljnosti, ali najvažnije je ipak urađeno, ustaše su bile primorane da napuste Glinu." (HR-HMD-CDR, 2., kut. 5010)

Među izvješćima pripadnika srpskih postrojbi o napadu na Glinu zanimljivo je izvješće Saše Medakovića, jer potvrđuje sudjelovanje oklopnih snaga JNA u napadnim djelovanjima pobunjenih Srba na Banovini i uništavanju grada: "Dana 26. 07. u 10,00h otvorio sam vatru na vojni tenk da isceniramo njihov napad. Tada je počeo napad, ljudi iz moje grupe su svi stavili tromblone i počeli da pucaju. Tenk je ispalio 4 projektila i onda se zaglavio. Krenuo je napred oko 20 m. i vratio se, a mi smo se sami prebacivali uz podršku M53, snajpera i tromblona. Zauzeli smo glavne ulice u Jukincu oko 100 m. Tu smo uništili oko 30 kuća. Naišli smo za vreme borbe na jaka njihova utvrđenja po kućama pa mi je jedan borac oko 13,15 poginuo dok smo zaposjedali jednu od takvih utvrda. Imao sam 3 lakše ranjena. Dok je žrtava na njihovoj strani bilo oko 20-30. Imam jedan podatak od oficira JNA da su ih našli 27 u ruševinama kuća. Borba se vodila do 19,00 (sati, op.a.) kada je nešto okršaj utihnulo. Drugi borac je poginuo za vreme mog odsustva u komandi, a komandu sam tada dao Dobroti Milanu. Poslije sam saznao od Bojana da su mu ujutro prije borbe promijenili tenk i da su se ustaše povukle iz prvih kuća oko 9,30. Po mom utisku akcija je dobro izvedena." (HR-HMDCDR, 2., kut. 5010). ■

* U sljedećem broju: Izvjешća o napadima srpskih postrojbi na području Banovine i Pounja u srpnju 1991. (IV. dio)

Odlučni koraci

Odlučni koraci idu kroz noć.
Ko vjerna sjena smrt uz njih hoda.
Znaju da naprijed moraju proć.
Cilj im je isti – slatka sloboda!

Pucnji se čuju, miriše barut,
vreba ih tamo dušmanin klet.
Pauci ne drhte ko tanak prut,
spremni su za dom i Boga mrijet.

Sloboda svanu – stoljetni san!
Nad drevnim Kninom barjak se vije.
Noć mračnu, dugu zamijeni dan.
Četvrtaš suze radosne lije.

Barjak i danas nad Kninom stoji.
Gdje li su sada junaci vrlji?
Ne boj se, zemljo! Sinovi tvoji
opet će mrijeti ko što su mrlji...

Ivan JAKELIĆ, GMTBR

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@morh.hr

Teška misija

Često sam prema Isusovim prvim učenicima – apostolima – vrlo kritičan, ali danas ih, zbog jedne njihove rečenice, moram iskreno pohvaliti. Bilo o komu da je riječ, ne treba ga suditi zbog jednog njegova djela ili nedjela. Niti je netko dobar zbog jednoga djela, niti je netko loš zbog jednoga nedjela. Istina je da bi se ponekad nekoga moglo demonizirati zbog jedne nepromišljene geste i često ima "opravdanih" razloga za takvo što. Osobito ako je u pitanju nešto nečasno. No, kad bismo se tako ponašali, veliko je pitanje bi li itko u očima svijeta bio pošten, pravedan, besprijekoran.

Stoga, ne dopuštam sebi razmišljati da apostole zbog njihove nepostojanosti, preplašenosti, uspavanosti, zataje, izdaje, nijekanja, mlakosti... stigmatiziram kao Isusov neuspjeh, odnosno kao nedostojne Isusove učenike, kojih se treba odreći i koje treba proglasiti problemom Crkve i društva.

Na sve u životu treba gledati šire pa zbog toga apostole želim pohvaliti zbog jedne njihove rečenice koja glasi: "Trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima" (Dj 5,29). To više što je ova rečenica izrečena u vrlo kritičnom trenutku za njih. Veliki svećenik i sljedba saducejska, "puni zavisti, pohvataju apostole i strpaju ih u javnu tamnicu" (Dj 5,18) samo zbog toga što su se "po rukama apostolskim događala mnoga znamenja i čudesa u narodu" i što se "sve više povećavalo mnoštvo muževa i žena koji vjerovahu Gospodinu", a koji "bi donosili bolesnike i opsjednute od nečistih duhova, i svi bi ozdravljali" (usp. Dj 5,12-16). Unatoč strogoj zabrani propovijedanja, unatoč vjerojatnosti da bi opet radi učenja u Isusovo ime mogli biti zatvoreni, oni slušaju anđela Gospodnjeg koji im govori: "Podite i postojano u Hramu navješćujte narodu sve riječi Života ovoga" jer "trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima". Zato su apostoli "svaki dan u Hramu i po kućama neprestance učili i navješćivali Krista, Isusa" (Dj 5,42). Baš onako kako to zahtijeva svetopisamski tekst: "Gospodinu, Bogu svom se klanjaj i njemu jedinomu služiti" (Mt 4,10).

Ovo nisu popularne riječi i moguće je da ih netko s rezervom prihvati, možda čak s indignacijom odbaci, ali meni su iznimno drage. Danas velika većina onih koji imaju malo viši položaj zahtijeva baš to - da im se klanja. Neki u višim službama iziskuju da im se podređeni klanjaju ukoliko žele njihovu potporu. Štoviše većina stvari u životu kao da ovisi o tome koliko si se poklonio onima na položaju. Što se više klanjaš, to ćeš možda brže napredovati. Kažem, možda.

Naravno, "trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima". Veliki svećenik i sljedba saducejska za ono su vrijeme bili ljudi na vrlo visokim položajima i s velikim ovlastima. Unatoč tome, apostoli im se nisu poklonili. Kad je u pitanju klanjanje Bogu ili klanjanje ljudima, izabirem prvo. Možda zbog toga u životu neću previše prosperirati, ali ne žalim nimalo. Osobito ne žalim ako je jedno u suprotnosti s drugim, odnosno ako ljudi sebe stavljaju na mjesto Boga pa očekuju da ih i drugi tako doživljavaju i da im se klanjaju.

I u Crkvi i u društvu kao da je sve manje onih koji se ravnaju po načelu Isusovih prvih učenika. Gotovo redovito ljudi postaju "ovisnici" o "šefovima" pa se više ne usude staviti u pitanje niti jednu njihovu odluku, a kamoli dati o njoj kritički sud ili izreći svoje rezerve prema nečemu što ne stoji. Odnosno, stoji samo zato što je to "šef" rekao.

Što se godine više nižu, sve više shvaćam da vrijedi samo spomenuto načelo: "trebalo se većma pokoravati Bogu negoli ljudima" i "Bogu svom se klanjaj i njemu jedinomu služiti". Pokoravati se Gospodinu Bogu, njemu jedinomu služiti vrijedi više negoli sva druga klanjanja. Nisu to apostoli odmah shvatili. Trebalo im je dugo vremena, a trebala je i činjenica Uskrsa da bi do toga došli. Onima koji žele slijediti spomenuto načelo želim mnogo snage, jer im na tom putu neće cvjetati ruže.

Apostoli "odu ispred Vijeća radosni što bija-hu dostojni podnijeti pogrde" zbog imena Isusova. Drukčije neće biti ni današnjim aspirantima.

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Marinko Ogorec
Izazovi kriznog upravljanja
Veleučilište Velika Gorica, 2010.

U izdanju Veleučilišta Velika Gorica i nakladi od 300 primjeraka objavljena je još jedna knjiga dugogodišnjeg djelatnika Ministarstva obrane i predavača sa spomenutog Veleučilišta, dr. sc. Marinka Ogoreca.

Govoreći o suvremenim izazovima kriznog upravljanja, autor u uvodu knjige napominje da je u pitanju relativno mlado područje istraživanja i ističe nedostatak stručne literature, kao i nesistematiziranost pristupa teoretskom istraživanju te problematike, zaključujući: "Ova knjiga nastala je upravo u pokušaju popunjavanja naznačenih praznina te se može koristiti kao dopunska literatura pri usvajanju teoretskih znanja iz područja kriznog upravljanja." Knjiga je podijeljena na dva osnovna dijela, s uvodom i zaključkom. Prvi dio - Suvremeni oblici prijetnji – donosi raščlambu različitih oblika prijetnji novog doba (razdoblje od završetka Hladnog rata nadalje), koje se promatraju u nekoliko kategorija: ratni sukobi, asimetrične prijetnje, prirodne katastrofe i tehničko-tehnološke katastrofe te financijsko-ekonomske krize. Drugi dio obrađuje suvremeno krizno upravljanje putem njegovih najvažnijih sadržaja kao odgovor na prijetnje analizirane u prvom dijelu knjige (konceptija kriznog upravljanja na nacionalnim razinama, strukture i metodologija kriznog upravljanja). Knjiga od 150-ak stranica donosi i detaljan popis literature kojom se autor koristio, kao i slike, zemljovide, sheme, dijagrame i tablice. Na kraju uvodnog dijela knjige autor objašnjava kome je knjiga ponajprije namijenjena. Ističući da su krizne situacije postale svakodnevna konstanta suvremenog života te da je nužno poduzeti sve mjere radi njihove prevencije i smanjenja eventualnih posljedica, zaključuje: "U pripremi preventivnih (a po potrebi i kurativnih) mjera i aktivnosti prvorazrednu važnost ima sustav kriznog upravljanja i stručni menadžment koji ga planira i provodi, pa bi sadržaj ove knjige mogao na odgovarajući način pridonijeti proširivanju njihovih teoretskih znanja." Dakako, knjiga bi mogla biti zanimljiva i svima drugima koje zanimaju izazovi kriznog upravljanja, a preporuku zaslužuju i dosadašnja izdanja pukovnika Ogoreca kao što su Hrvatski domovinski rat (1994.), Priručnik za snajperiste (1997.), Vojna sila bivše Jugoslavije (2001.), Vojno-diplomatska praksa (2005.) te Putinova Rusija – Novi uspon stare vojne sile (2008.).

Priredila Mirela MENGES

VREMEPLOV

22. travnja 1880.
Kroz zaleđeno more iznad Europe i Azije

Hladni Švedani tog su dana poludjeli od ushićenja: 22. travnja 1880. mali

brod Vega, preuređeni kitolovac s jedrima i parnim strojem, stigao je u stockholmsku luku poslije silno opasne plovidbe oko goleme kopnene mase Europe i Azije. Učinio je to prvi u dugoj povijesti arktičkih istraživanja. Vođa smione ekspedicije, Adolf Erik Nordenskiöld, još se u lipnju 1878. s malom posadom pod vodstvom kapetana Adolfa Palandera uputio u nemoguću misiju kroz ledena arktička mora, kakvu do tada nije uspio ostvariti nijedan moreplovac. Iskusni je Nordenskiöld naslutio da s čvrstim brodom treba slijediti sibirsku obalu, gdje morske struje odmiču ledenu masu od kopna ostavljajući dovoljno prostora za plovidbu. I bio je u pravu. Vega je mukotrpno napredovala do rta Čeljuskin, a zatim je na samom pragu Sjevernog ledenog mora i Tihog oceana ipak ostala okovana oštrom polarnom zimom. Dok su mornari na -46 stupnjeva gledali najfantastičnije optičke varke, Nordenskiöld je očajavao: "Obilazila nas je smrt, čas grozno urlajući, čas tiho zviždeći." Na sreću, posadu su posjetili domoroci Čukči, što joj je pobudilo nadu u spas. U ljeto 1879., kad su se sante razmaknule, Vega je dosegla krajnji rt Azije i kroz Beringov prolaz ušla u Tihog ocean, odakle je zaplovila prema Švedskoj, sada kroz toplija mora. Unatoč svim opasnostima, brod je stigao u Stockholm neoštećen i bez ljudskih gubitaka. Trebalo se još probiti kroz led drugog, Sjeverozapadnog prolaza. Dogodilo se to 1906. Na putovanje kroz zaleđeno more iznad sjevernoameričkog kontinenta odvažio se slavni Roald Amundsen s brodom "Gjøa".

- 16. travnja 73. - pad židovske utvrde Masade
- 17. travnja 1704. - rođen Andrija Kačić Miošić, hrvatski pisac
- 17. travnja 1969. - svrgnut Aleksandar Dubček, češoslovački političar
- 18. travnja 1983. - samoubojstveni napad na američko veleposlanstvo u Beirutu
- 21. travnja 1918. - oboren Crveni barun
- 22. travnja 1945. - proboj logoraša iz ustaškoga koncentracijskog logora u Jasenovcu

Leon RIZMAUL

FILMOTEKA

(Če)tri Tita

- dokumentarci o Titu
- redatelji: Antun Vrdoljak, Lordan Zafranović, Jakov Sedlar, Mića Milošević

"Drug Tito jaše na čelu kolone uz usku stazu planinsku. Visoko na vrhu led. Krš, blato naokolo. Dolje u klancu mutan potok šumi, oblaci tmasti vuku se po nebu, a pramen magle kao dim se diže iz šume jela, bukvi i omorika. On jaše, sve to ne vidi, ne čuje..." – Vladimir Nazor, "Títov naprijed"

Kada je umro drug Tito, išao sam u prvi razred osnovne škole. Njegov sprovod sigurno je bio najgledanija emisija te godine na televiziji. Svi su odlazili k prijateljima i rodbini koji imaju TV u boji. Neke žene su plakale, a i pokoji bi muškarac prosuzio. Danas, točno trideset godina poslije, opet gledam Titov sprovod na početku Vrdoljakove 12-epizodne serije. Lako se podsjetiti uplakanih nogometša, nepregledne kolone pred beogradskom Skupštinom i prepunih improviziranih tribina pokraj Kuće cvijeća. Gledam i drugu, pa treću epizodu, i moram priznati da je sve zanimljivije... Kao reakcija na Vrdoljaka i HTV, na srpskoj državnoj televiziji RTS, pokrenuli su 12. travnja reprizu svojeg dokumentarca u 24 jednosatna nastavka *Tito, crveno i crno* Miće Miloševića iz 2006. Istodobno, drugi hrvatski redatelj, Lordan Zafranović, dovršava svoj serijal o Titu. Koliko epizoda - još ne znamo, ali vjerojatno neće biti mnogo kraći od Vrdoljaka. I taman kad smo pomislili da je to to, s kioska nas je zaskočio neumorni Jakov Sedlar. U nedjelju, 11. travnja, u zagrebačkom kinu Tuškanac održana je premijera njegova dugometražnog dokumentarca *Tito bez maske*, a već u ponedjeljak mogli ste ga kupiti na kiosku. Bez obzira na to voljeli Tita, mrzili ga, napadali ili poštovali, izgleda da ga se još dugo nećete riješiti. Zato moram završiti s još jednom parolom napisanom u doba dok je još bio "najveći sin svih naroda i narodnosti": *I poslije Tita - Tito!*

Leon RIZMAUL

Domobranska bojna – Orahovica

Bojna je ustrojena Odlukom Predsjednika 21. ožujka 1992., ukinuta 27. srpnja 1994.

Ružičasta zastava sa znakom u sredini, iznad kojega crnim slovima piše DOMOBRANSKA BOJNA, a ispod u žutoj vrpici ORAHOVICA, te na lijevom kraju vrpce 19 i na desnom 91. Središnji znak se sastoji od grba Slavonije, iza kojega su ukrštene dvije puške, te dvije zastave trobojnice s crvenim i plavim vrpcama. Iza toga stoji okomito žuti mač sivog rukohvata, s oštricom nadolje. Iza rukohvata mača nalazi se crveno-bijela vrpca, iza nje hrvatski grb i iza njega dvije ukrštene klasične topovske cijevi, a na vrhu sivi prikaz ruševina Ružica-grada na Zelenom brijegu. Veličina zastave je oko 100×200 cm. Zastavni rukav napravljen je posuvraćivanjem tkanine zastavnog polja. Uz vanjske rubove teku

zlatne pozamanterijske rese duljine 5 cm.

Uz grbove Slavonije i Hrvatske, te simbole vojske i obrane, prikazan je Ružica-grad, ispod kojega se razvio suvremeni grad Orahovica. Kad je Orahovica dobivala svoje gradske simbole početkom XXI. stoljeća, za gradski grb izabran je vrlo sličan prikaz ruševina, možda nadahnut upravo tim elementom u znakovlju orahovičke bojne. Zastava je izrađena 1992., a zastavno je polje izvorno bilo obojano svijetloplavom bojom (takvo je još bilo kada je zastava izložena na izložbi Hrvatsko domobranstvo 1868.-1993.), no ta je očito nepostojana boja u međuvremenu izbledjela iako se još naziru njezini tragovi.

Foto: Branimir ŠENK

Zastava pripada jednom od čestih tipova zastave postrojbi iz Domovinskog rata, gdje se na jednobojnom polju, osim znaka postrojbe, nalazi i dodatni natpis. Ipak, neobično je što ne sadrži doslovno kopiju nadlaktične našivke već samo neke njezine elemente. To bi moglo značiti da je zastava nastala prije znaka postrojbe (Hrvatsko ratno znakovlje 2, autora M. Gazde, 1993., str. 134), što je relativno rijedak slučaj među hrvatskim vojnim zastavama.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavenska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010. Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.beetlebailey.com

Beetle Bailey možda i nije poznato ime za većinu nas, ali kad ga prevedemo u *Redov Bili*, ljubiteljima stripova odmah će izmamiti osmijeh. Riječ je o najpoznatijem vojničkom stripu svih vremena, koji je u bivšoj državi objavljan u *Stripoteci* i zato nam nije poznata hrvatska inačica imena stripa. Stranica www.beetlebailey.com službeno je vlasništvo velikog Morta Walkera, autora koji neprekidno crta Baileya još od 1950. godine! Zgode lijenoga američkog vojnika i njegovih kolega iz postrojbe svaki dan čita po 200 milijuna ljudi diljem svijeta. Naravno, Walker ne dijeli svoje uratke besplatno, ali posjet stranici www.beetlebailey.com možda vas motivira da krenete surfati dalje i pronađete neke od njegovih kratkih stripova. U svakom slučaju, Beetle Bailey preporučuje se vojnicima svih uzrasta!

D. VLAHOVIĆ

web info

100% HRVATSKI INOVACIJSKI PROIZVOD - ODORA HRVATSKOG VOJNIKA

OSRH

KAPA

Dodatna prozračnost s mikroregulacijom veličine i vezenom oznakom. Razvoj i proizvodnja MORH i Šešir d.o.o. Zagreb.

DIGITALNA PRIKRIVNA ŠARA

Digitalna šara sastavljena iz četverbojnih komponenti ima prepoznatljiv uzorak zemljopisnog otiska Hrvatske i vodeni žig s oznakom OSRH. Boje su postojane i nakon velikog broja pranja sa svojstvom umanjene prepoznatljivosti pod IC noćnim uređajima. Odora ne reflektira svjetlo, a uzorak šare osigurava dobru prikrivnost u svim uvjetima.

Prednja strana košulje: Priprema za postavljanje oznaka čina i prezimena.

TKANINA

Odora je izrađena od specijalne tkanine sastava intimna mješavina poliamidno vlakno/pamuk dajući tako visoka tehnička svojstva i dobru udobnost prilikom nošenja. Poliamidno vlakno zaštićenog naziva CORDURA® najbolja je preporuka za dokazanu visoku čvrstoću vlakana. Tkanina je izrađena u specifičnom top-rips vezu, a tiskana je visoko kvalitetnim bojilima. Proizvođač Cateks d.d.

KOŠULJA

Kopčanje košulje patent zatvaračem posebnog vojnog standarda. Zatvarač je izvana prekriven trakom koja je osigurana čičkom.

Donji dio košulje je bez džepova kao prilagodba za nošenje opasača s opremom.

HLAČE

Kroj srednje dubine sjedišta, ugodan i elegantan, s ojačanim porubima i prošivima. Posebno razvijen i prilagođen kroj za žene. S prednje strane dva duboka gornja džepa. Straga ojačanje materijala na sjedištu i u području između nogu. Na obje nogavice veliki bočni džepovi s mogućnošću povećanja volumena, zatvaranje patent zatvaračem i poklopcem na čičak. Na području koljena nalaze se džepovi za umetanje štitnika za koljena. Na donjem kraju nogavica postavljena je traka za zatezanje oko gležnja. Razvoj i proizvodnja MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb.

KOŠULJA

Modularni ovratnik s mogućnošću regulacije otvora.

Rukavi: Priprema za postavljanje oznaka zastave, pripadnosti postrojbi ili misije.

Četvrtasti džepovi na oba rukava, zatvaranje patent zatvaračem i prostor za olovku.

Pripadnost oružanim snagama

U podpazušnom dijelu, odzračnici.

Ukošeni džepovi na području prsa. Zatvaranje čičkom.

Džepovi za umetanje štitnika za laktove i podlakticu.

Regulacija otvora čičkom na završecima rukava.

Konstrukcija košulje: Lagano strukirana prati linije tijela što je značajno kod jednoobrazne slike prilikom postrojanja. Izrazito dobra pokretljivost tijela, prozračna i ugodna za nošenje.

Kroj je u skladu s ostalim dijelovima odore i opreme. Košulja je u potpunosti bez gumba koji se pri prenešenoj traumi sa zaštitnog prsluka ponašaju kao projektili. Razvoj i proizvodnja MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb

Leđnica košulje: s izdašnim porubom za povećanu komociju i nesmetanu pokretljivost u svakom položaju tijela.

RAZVIJAMO I PROIZVODIMO ZA BUDUĆNOST

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb, Hrvatska, Tel: 01/ 3772 777, www.kroko.hr